

NATURVÅRDSVERKET

Allmänhetens kunskaper och attityder
till klimatförändringen
(tidigare växthuseffekten)

Rapport 1

P1009

A large, abstract graphic at the bottom of the page consisting of several overlapping, semi-transparent geometric shapes in shades of blue and grey, creating a layered, architectural effect.

Oktober 2009

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Syfte.....	3
1.3 Metod och genomförande	4
2. RESULTATREDOVISNING	5
2.1 Urvalets struktur – bakgrundsdata om vanor och beteenden	5
2.1.1 Åldersfördelning.....	6
2.1.2 Bostadsform.....	7
2.1.3 Hushållsstrukturen.....	8
2.1.4 Utbildning.....	9
2.1.5 Bilanvändning	10
2.2 Opinionsförmedlare	11
2.3 Klimatfrågans betydelse relativt några andra samhällsfrågor	13
2.4 Kännedom om klimatförändringen, orsaker och konsekvenser	16
2.4.1 Associationer till begreppet klimatförändringen (växthuseffekten)	16
2.4.2 Orsaker till klimatförändringen (växthuseffekten).....	20
2.4.3 Kommer vi i Sverige att påverkas och i så fall när?	23
2.4.4 Troliga klimatförändringar inom de närmaste tio åren	26
2.4.5 Olika grupper bidrag till klimatförändringen (växthuseffekten)	33
2.5 Att bromsa klimatförändringen, möjligheter och åtgärder.....	37
2.5.1 Möjligheter att bromsa klimatförändringen (växthuseffekten).....	37
2.5.2 Acceptans för åtgärder som man själv kan tänka sig	41
2.6 Statliga styrmedel för att begränsa koldioxidutsläpp	47
2.7 Naturvårdsverkets trovärdighet	51
2.8 Klimatförändringen (växthuseffekten) i media	52
3. SAMMANFATTNING	54
TEKNISK BESKRIVNING	57

1. INLEDNING

1.1 Bakgrund

2002 inledde Naturvårdsverket sin klimatkampanj som ursprungligen planerades att pågå under tre år. De övergripande målen för klimatkampanjen var:

- Ökad kunskap om växthuseffektens orsak och verkan baserad på IPCC:s slutsatser.
- Ökad kunskap om och förändrad attityd till individuell påverkan för att minska utsläpp av växthusgaser.
- Ökad acceptans för statliga eller andra offentliga styrmedel.

Målgrupper för klimatkampanjen var allmänheten och företag. Aktiviteterna skulle dimensioneras så att merparten – cirka 80 procent – skulle riktas mot allmänheten.

Under november 2002 genomfördes en första nollmätning, för att definiera utgångsläget för kampanjarbetet. Klimatkampanjen, som projekt, avslutades 2003. Intresset för klimatfrågor kvarstår och arbetet fortsätter, dock i andra former.

Naturvårdsverket har ett fortsatt behov av att följa allmänhetens inställning till och kunskaper om klimatfrågor och har därför givit ARS Research AB i uppdrag att såväl 2004, 2005, 2006, 2007, 2008 och 2009 genomföra mätningen av allmänhetens kunskaper och attityder till klimatfrågan. Undersökningen har genomförts under samtliga år från 2002 till 2009 – mätserien är nu åttaårig.

1.2 Syfte

Undersökningen syftar till att mäta allmänhetens kunskaper och attityder till klimatfrågan över tid.

1.3 Metod och genomförande

Undersökningen är genomförd med telefonintervjuer. I årets mätning har 1 000 intervjuer genomförts i åldersgruppen 16-75 år.

Urvalet är riksrepresentativt och har dragits som ett tvåstegsurval med telefonkatalogernas hushållsdelar som bas. Kompensation har gjorts för hemliga telefonnummer. Med tvåstegsurval menas att vi först slumpmässigt väljer ut hushållet (telefonnummer) och därefter gör individurvalet, inom hushållet. Individurvalet har skett slumpmässigt bland målgruppsaktuella hushållsmedlemmar, enligt principen ”Den i hushållet som senast hade födelsedag”.

Frågeformuläret utarbetades inför nollmätningen år 2002 i samråd med projektgruppen för klimatkampanjen. I princip har samma frågeformulär använts vid samtliga uppföljningsmätningar. I 2007 års frågeformulär byttes termen ”växthuseffekten” ut mot ”klimatförändringen” i samtliga aktuella frågeställningar. I frågornas formulering i rapporten står ”växthuseffekten” utskrivet inom parentes. Skälet till detta är att termen ”klimatförändring, -en, -ar” osv. har ersatt termen ”växthuseffekt, -en” i debatt och media. Inför förändringen 2007 genomförde informationsföretaget Westander en noggrann analys av de två termernas förekomst i media. Frågeformuläret återfinns i bilaga 3.

Intervjuerna genomfördes under perioden 7 - 21 september 2009.

Teknisk beskrivning finns att läsa i bilaga 1.

2. RESULTATREDOVISNING

2.1 Urvalets struktur – bakgrundsdata om vanor och beteenden

Urvalet är riksrepresentativt för svenska folket i åldern 16 till 75 år. Några bakgrundsdata är dock av särskilt intresse att redovisa, för att få kunskap om hur svarspopulationen ser ut i årets och föregående års undersökningar. Inledningsvis kan det konstateras att svarspopulationen i samtliga undersökningar speglar målgruppen väl. Svarspopulationens sammansättning är också stabil genom hela undersökningsserien, vilket vittnar om god kvalitet i fältarbetet.

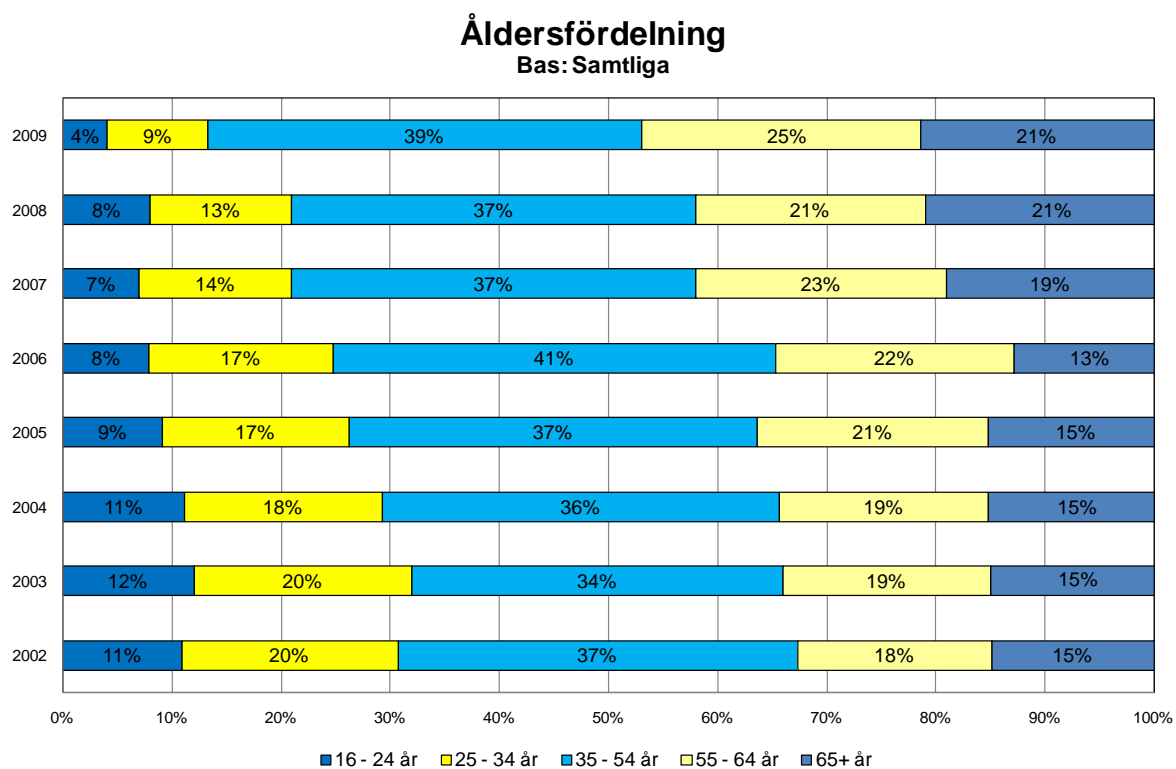
ARS Research vill göra läsaren uppmärksam på att procentsummorna i diagram och tabeller kan summera till någon procent över eller under 100 procent. Detta förklaras av att procenttalen är avrundade till närmaste hela procenttal.

2.1.1 Åldersfördelning

Inlednings presenteras en rad bakgrundsfakta och inledningsvis behandlas ålder.

”Ålder” (Fråga 18)

Medelåldern i 2009 års undersökning är 51 år vilket är något högre än vid mätningen 2008 (49 år). Vidare är andelen som är mellan 35-54 år relativt stor vid årets undersökning. Ökningen av denna åldersgrupp sker på bekostnad främst av de två yngre åldersgrupperna – 16-24 år och 25-34 år. Utvecklingsmönstret, sedan nollmätningen 2002, med en större fokusering på äldre åldersgrupper speglar den aktuella ålderssammansättningen i samhället.

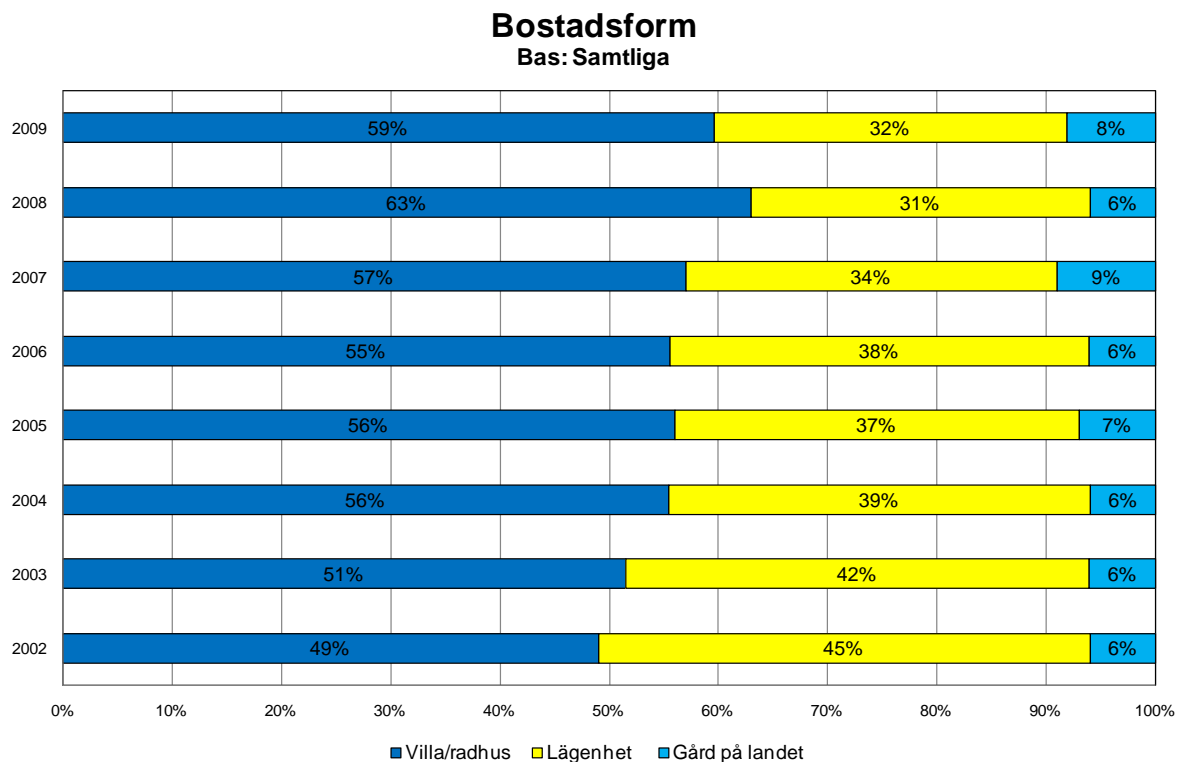

2.1.2 Bostadsform

Nedan presenteras allmänhetens boendeform.

”Bostadsform” (Fråga 19)

Inga större skillnader vad gäller bostadsform har ägt rum mellan åren 2002 till 2009. Ett undantag är undersökningen 2008 då en relativt hög andel (63 procent) svarade att de bodde i Villa eller radhus. Resultatet från 2009 visar, i jämförelse med föregående år (2008), att det är något färre som uppger att de bor i Villa eller radhus.

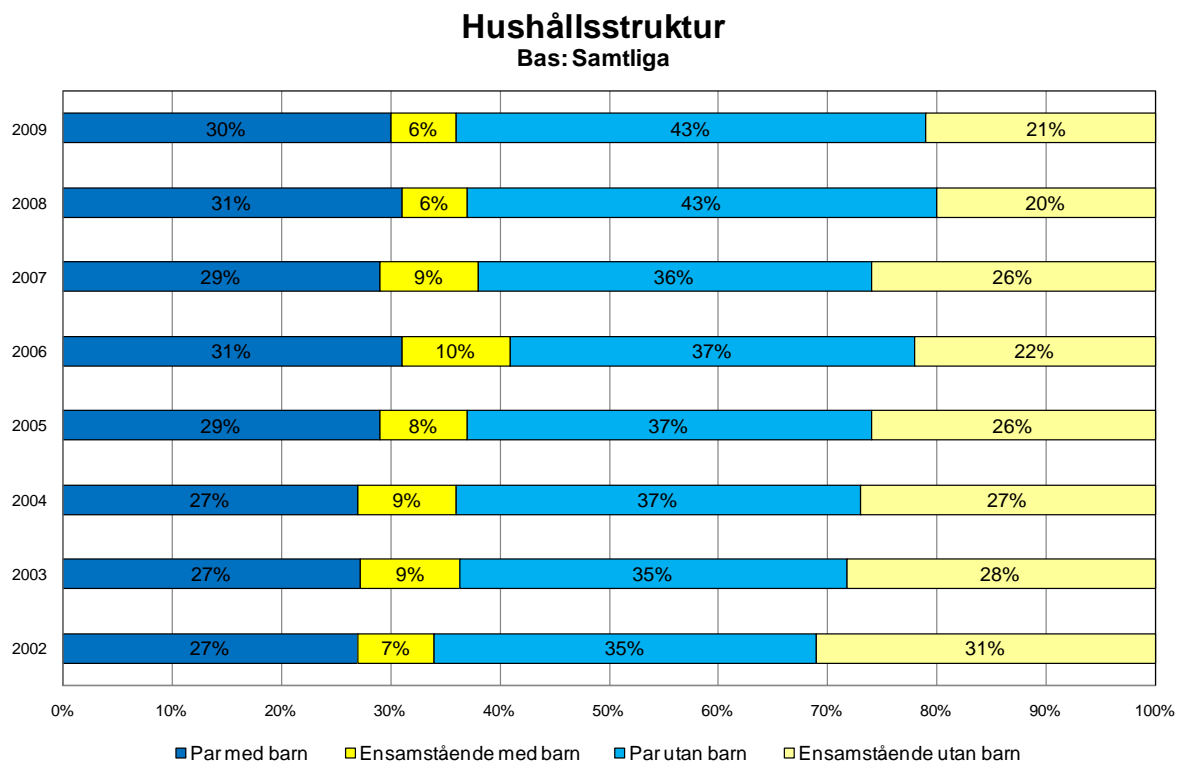

2.1.3 Hushållsstrukturen

Nedan presenteras allmänhetens hushållsstruktur.

”Hushållsstruktur” (Fråga 21)

Hushållsstrukturen har förändrats något över tid. Den mest markanta förändringen från föregående mätningar är att Ensamstående utan barn har minskat med 10 procentenheter sedan nollmätningen 2002 - från 31 procent till 21 procent 2009. En annan förändring är ökningen av gruppen Par utan barn som ökat med 8 procentenheter sedan 2002 – från 35 procent till 43 procent 2009.

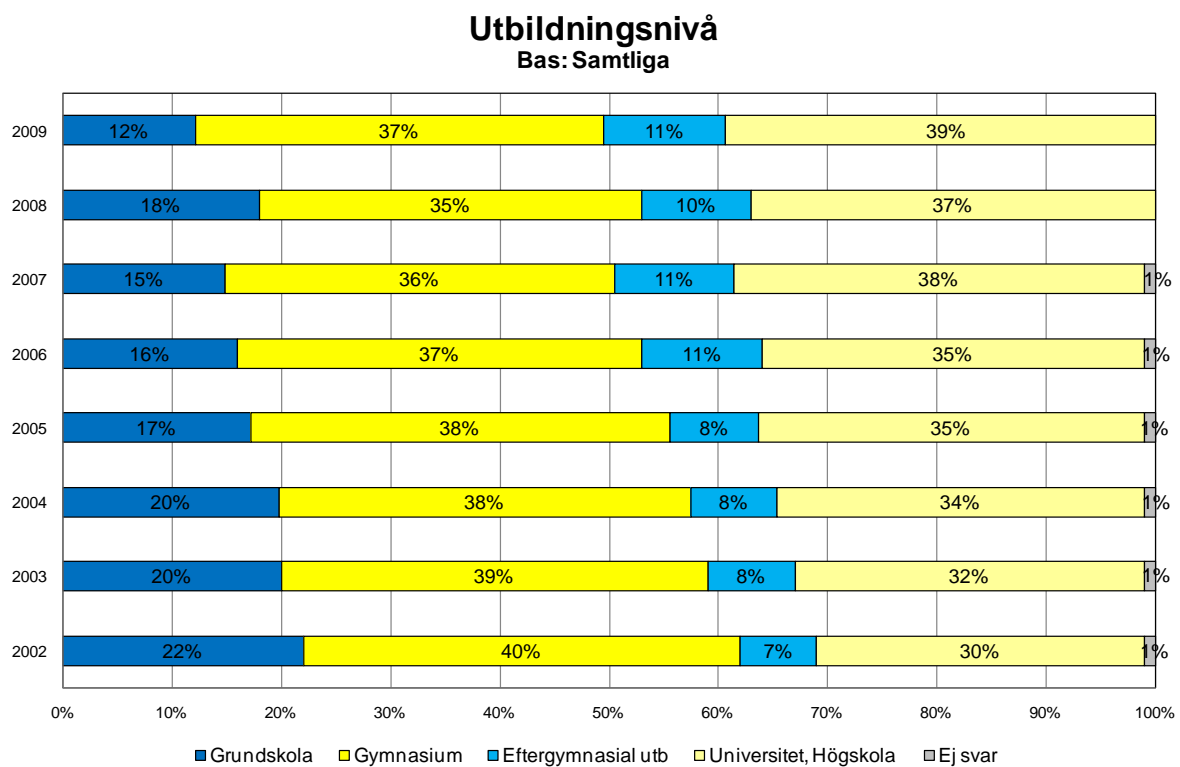

2.1.4 Utbildning

Nedan presenteras allmänhetens utbildningsnivå.

”Vilken är Din högst avslutade skolutbildning är det...?” (Fråga 22)

Utbildningsnivån 2009 ligger i linje med tidigare års utveckling. Andelen med Grundskoleutbildning har 2009 minskat till den lägsta nivån (12 procent) sedan starten 2002, och andelen med Högskole- och universitetsutbildning har ökat från 30 till 39 procent under samma period.

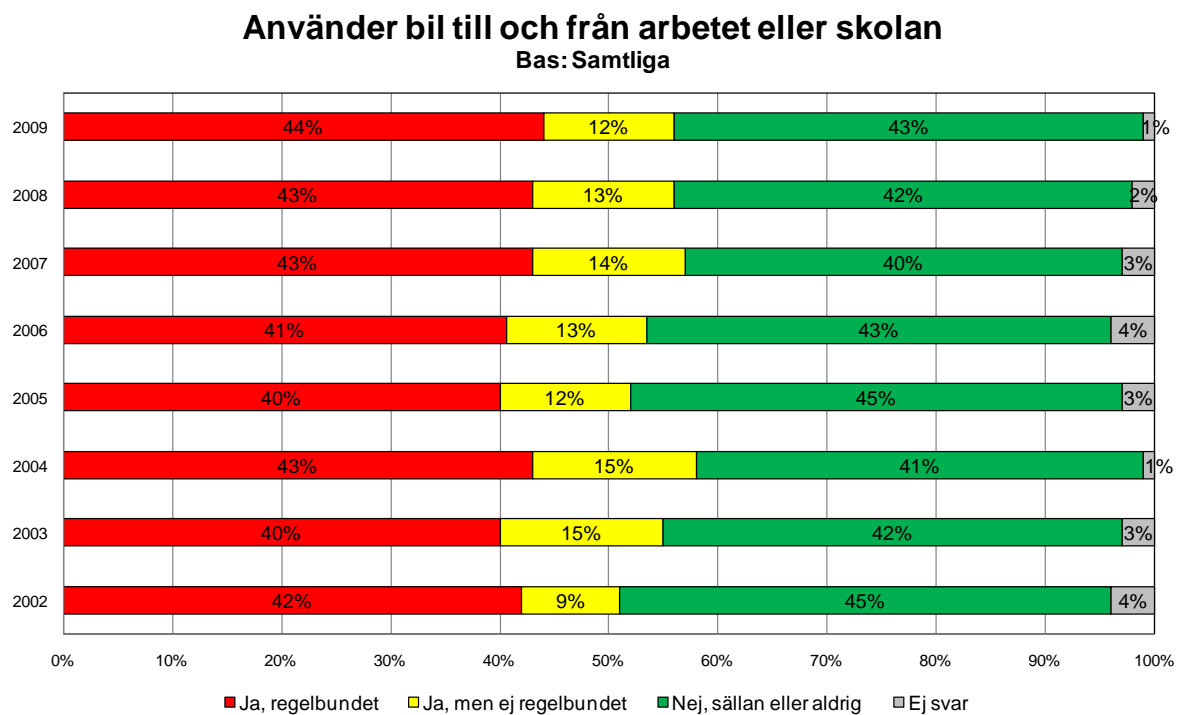

2.1.5 Bilanvändning

Nedan presenteras allmänhetens bilanvändning.

”Använder Du bil för resor till och från jobbet eller skolan? Gör Du det regelbundet, ibland, sällan eller aldrig?” (Fråga 25)

Med undantag för mindre variationer ligger bilanvändningen hos svenskarna i stort på samma nivå under samtliga åtta mätningar.

2.2 Opinionsförmedlare

Frågeformuläret inkluderar två frågor i syfte att identifiera en grupp bland allmänheten, som i detta sammanhang kallas för ”opinionsförmedlare”. Detta begrepp inkluderar människor som intresserar sig för klimatförändringar (växthuseffekten) mer än andra, och som genom sitt agerande troligen påverkar sin omgivning i dessa frågor.

De som i denna undersökning karaktäriseras som opinionsförmedlare är de som är Mycket eller Ganska intresserade och som Ofta eller Ganska ofta talar med sin omgivning, i positiva eller negativa termer, om klimatförändringen (växthuseffekten). För att få till stånd denna utkristallisering bland den svenska allmänheten kombineras svaren från de två nedanstående frågorna.

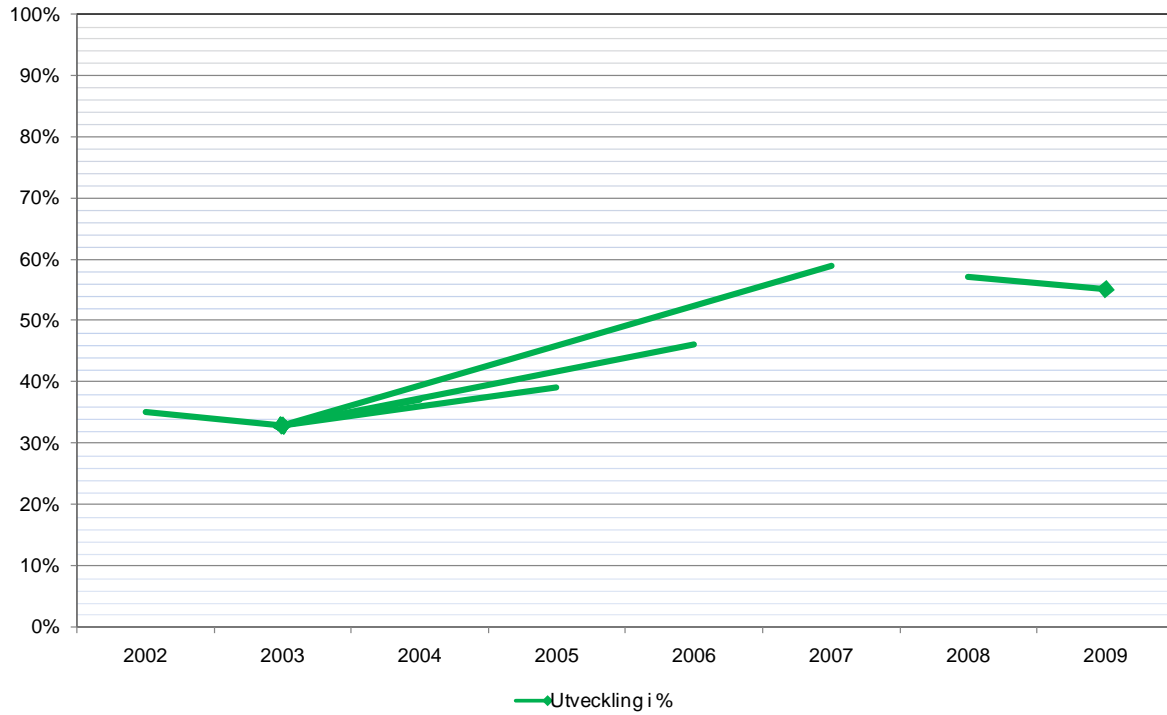
”Klimatförändringen (växthuseffekten) och frågor som påverkar förändringar i klimatet förekommer ofta i media. Hur intresserad är Du av att ta del av det som sägs och skrivs om detta i tidningar, radio eller TV. Vill Du säga att Du är mycket intresserad, ganska intresserad, inte särskilt intresserad, eller inte alls intresserad?” (Fråga 14)

”Hur ofta förekommer det att Du talar med vänner eller bekanta om sådant som har med klimatförändringen (växthuseffekten) att göra? Förekommer det mycket ofta, ganska ofta, sällan, eller aldrig?” (Fråga 15)

Åren mellan 2003 och 2007 visade på en ökande trend vad gäller andelen opinionsförmedlare bland den svenska allmänheten (toppnotering med 59 procent vid 2007 års undersökning). De två senaste årens mätningar visar dock på mindre tillbakagångar. 2009 års resultat utgör en marginell tillbakagång – från 57 procent 2008 till 55 procent 2009. 2009 finns det dock 20 procent fler opinionsförmedlare än vid det första mättillfället 2002.

Nedan presenteras utvecklingen av andelen opinionsförmedlare bland den svenska allmänheten grafiskt över tid.

Utveckling över tid för Opinionsförmedlare 2002-2009

År	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Andel	35 %	33 %	37 %	39 %	46 %	59 %	57 %	55 %

2.3 Klimatfrågans betydelse relativt några andra samhällsfrågor

För att få kunskap om hur betydelsen av klimatfrågan uppfattas i relation till ett antal andra aktuella samhällsfrågor ställer vi följande fråga.

”Får jag först fråga hur viktigt Du anser att det är att vi i Sverige sätter in åtgärder på några olika samhällsområden? Hur viktigt är det t.ex. att vi försöker göra något åt...a-e? Välj mellan svaren mycket viktigt, ganska viktigt, inte särskilt viktigt och inte alls viktigt.”

(Fråga 1)

- a) Klimatförändringen?
- b) Bristande integration av invandrare till Sverige?
- c) Brottsligheten?
- d) Bristerna i vård och omsorg?
- e) Människors ohälsa och antalet långtidssjukskrivna?

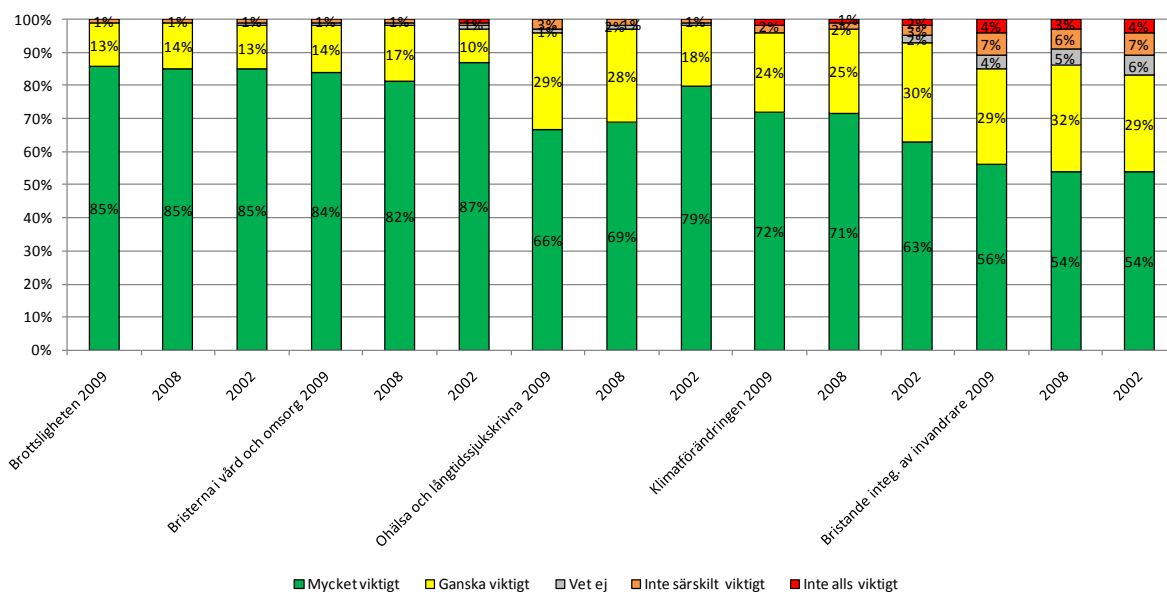
För att göra resultatpresentationen mer överskådlig kommer 2009 års resultat att jämföras med föregående års resultat och resultatet från den första mätningen 2002.

Vid jämförelse mellan 2002 års och 2009 års resultat kan det konstateras att det inte skett några större förändringar i hur allmänheten rangordnar de olika samhällsområdena. Undantaget är allmänhetens syn på Människors ohälsa och antalet långtidssjukskrivna som har förändrats genom en förskjutning i hur svenskarna instämmer – 2002 svarade 79 procent att det var Mycket viktigt vilket har minskat till 66 procent 2009.

Vad gäller Klimatförändringen har mindre ändringar observerats. Årets resultat visar att 96 procent av svenskarna anser att Klimatförändringen är en viktig (Mycket viktigt + Ganska viktigt) samhällsfråga. Vid jämförelser utgör resultatet från 2009 endast en marginell förändring sedan 2008. Sedan 2002 har dock andelen som svarar att Klimatförändringen är Mycket viktig ökat från 63 till 72 procent. Andelen som svarar att det är viktigt har dock varit relativt konstant med variationer mellan 93 till 97 procent.

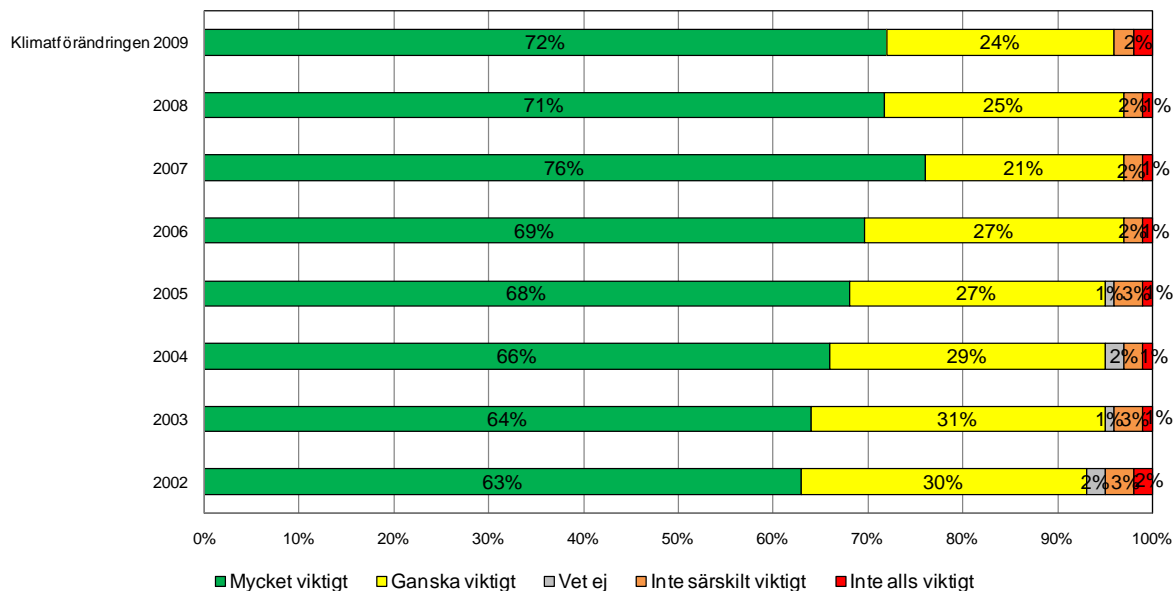
Hur viktigt anser Du det är att vi sätter in åtgärder på några olika samhällsområden?

Bas: Samtliga

Hur viktigt anser Du det är att vi i Sverige sätter in åtgärder på området Klimatförändringen?

Bas: Samtliga

Vid analys av undergrupperna finns ett flertal grupperingar som ger avvikande svarsmönster. Bland annat har en könsrelaterad skillnad observerats, där kvinnor (98 procent) i större utsträckning än män (93 procent) tycker att det är viktigt att Sverige sätter in åtgärder mot Klimatförändringen (96 procent är genomsnittet).

Andra grupper som framhåller att Klimatförändringen är ett viktigt samhällsområde är Giftn/Sambo med barn (98 procent) och Opinionsförmedlare (98 procent). Mindre viktigt är det för personer med Grundskoleutbildning (91 procent), Pensionärer (93 procent), Arbetslösa (93 procent) samt personer Äldre än 60 år (95 procent).

2.4 Kännedom om klimatförändringen, orsaker och konsekvenser

I detta delkapitel kommer allmänhetens kunskaper om orsaker och konsekvenser att undersökas. Det vill säga hur olika faktorer kan kopplas till den aktuella problematiken med klimatförändringen.

2.4.1 Associationer till begreppet klimatförändringen (växthuseffekten)

Följande fråga är formulerad i syfte att få kunskap om vad svenskar i allmänhet känner till om klimatförändringen (växthuseffekten) och vad de associerar till när de hör begreppet klimatförändring.

”Man kan få vissa bilder på näthinnan och vissa omedelbara tankar i huvudet när man hör vissa ord. När Du hör ordet ”klimatförändring” (”växthuseffekt”), vad tänker Du då på eller vad ser Du då framför Dig? Något mera? Ytterligare något?” (Fråga 2)

Nedanstående svar har angivits helt spontant utan intervention eller bistånd från intervjuaren.

	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002
Glaciärerna smälter/Islossningar/Issmältning vid polerna	27	30	22	9	13	13	10	7
Värme/Högre temperatur/Varmare klimat	26	29	16	36	33	28	44	31
Översvämningar	10	14	15	7	9	8	8	4
Mer regn/Mer nederbörd/Dåligt väder	7	12	14	6	8	5	5	4
Klimatpåverkan/Vädripåverkan/Klimatförändringar	14	19	12	21	25	28	37	28
Något hemskt/Ruskigt/Hot	7	7	12	9	11	9	13	10
Miljöförstöring	13	10	11	10	11	15	15	16
Avgaser/Luftföroreningar/Smutsig luft	10	13	10	9	13	14	19	17
Stormar	6	14	9	3	4	2	2	1
Solstrålning/Starkare sol/Ozonhål/Minskat ozonskikt	7	8	8	13	16	15	22	18
Ökad vattenmängd i haven/Öar försvinner/Strandremsor försvinner	10	11	7	5	5	5	6	4
Koldioxid/Utsläpp av koldioxid	10	9	6	8	7	8	9	8
Växthuseffekten	-	1	4	-	-	-	-	-
Förändringar för djur och växtlighet	8	7	3	2	2	3	2	1
Fossila bränslen/Bensin/Diesel/Kol/Flygbränsle	4	4	2	3	4	3	4	3
Giftiga gaser	3	2	2	2	2	2	4	3
Oenighet/Osäkert om det finns/Forskare inte överens	3	2	1	1	1	1	2	2
Sänkt levnadsstandard/försämrad livskvalitet	2	3	2	1	1	1	2	1
Befolkningsomflyttningar/konflikter mellan folkgrupper	2	2	1	1	0	0	1	0
Drabbar andra länder/u-länder/länder runt ekvatorn	2	2	1	1	1	1	1	1
Kostnader/ekonomiska resurser/pengar/det kommer att kosta pengar	1	1	0	1	0	0	1	1
Olika positiva svar. Klimatförändringen är något positivt	6	5	0	1	0	0	1	2
Växthusgaser	4	3	-	-	1	0	1	1
Annat	7	10	20	18	3	1	1	0
<i>Summa svar</i>	196	218	182	164	183	173	214	168
<i>Netto svar</i>	96	97	94	94	93	93	92	89
Inget särskilt, vet ej		3	7	5	7	7	8	11

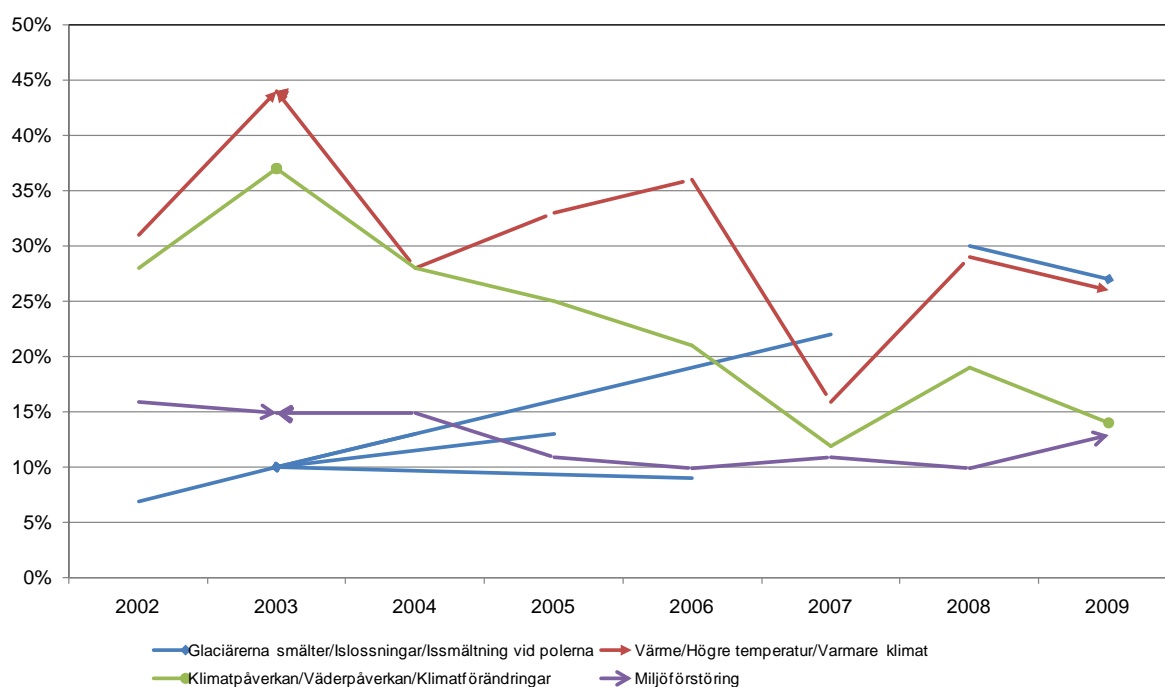
Den spontana association- och medvetandegraden om klimatförändringen har ökat med 7 procentenheter från mätningarnas början 2002 till idag 2008.

De vanligaste associationerna hos det svenska folket 2009 gällande klimatförändringen är i fallande ordning. Glaciärerna smälter/Islossningar/Issmältning vid polerna (27 procent), Värme/Högre temperatur/Varmare klimat (26 procent), Klimatpåverkan/Vädarpåverkan/Klimatförändringar (14 procent) och Miljöförstöring (13 procent). För vidare studier av inkomna svar se bilaga 2.

Vid jämförelse över tid framkommer att det är associationerna till glaciärerna smälter/Islossningar/Issmältning vid polerna som ökat mest under de senaste åren – 7 procent 2002 till 27 procent 2009. Miljöförstöring är en kategori som visar en mindre uppgång 2009 (från 10 procent 2008 till 13 procent). Svartalernativet Värme/Högre temperatur/Varmare klimat visar 2009 en marginell tillbakagång och utvecklingen över en längre tidsperiod är negativ – 44 procent 2003 till 26 procent 2009. Vidare fortsätter kategorin Klimatpåverkan/Vädarpåverkan /Klimatförändringar sin negativa trend – 37 procent 2003 till 14 procent 2009.

Andra associationskategorier som uppvisar relativt stora minskningar vid 2009 års undersökning i, relation till 2008 års mätning, är Stormar (från 14 till 6 procent) och Mer regn/Mer nederbörd/Dåligt väder (från 12 till 7 procent).

Vanliga associationer till klimatförändringen över tid 2002-2009

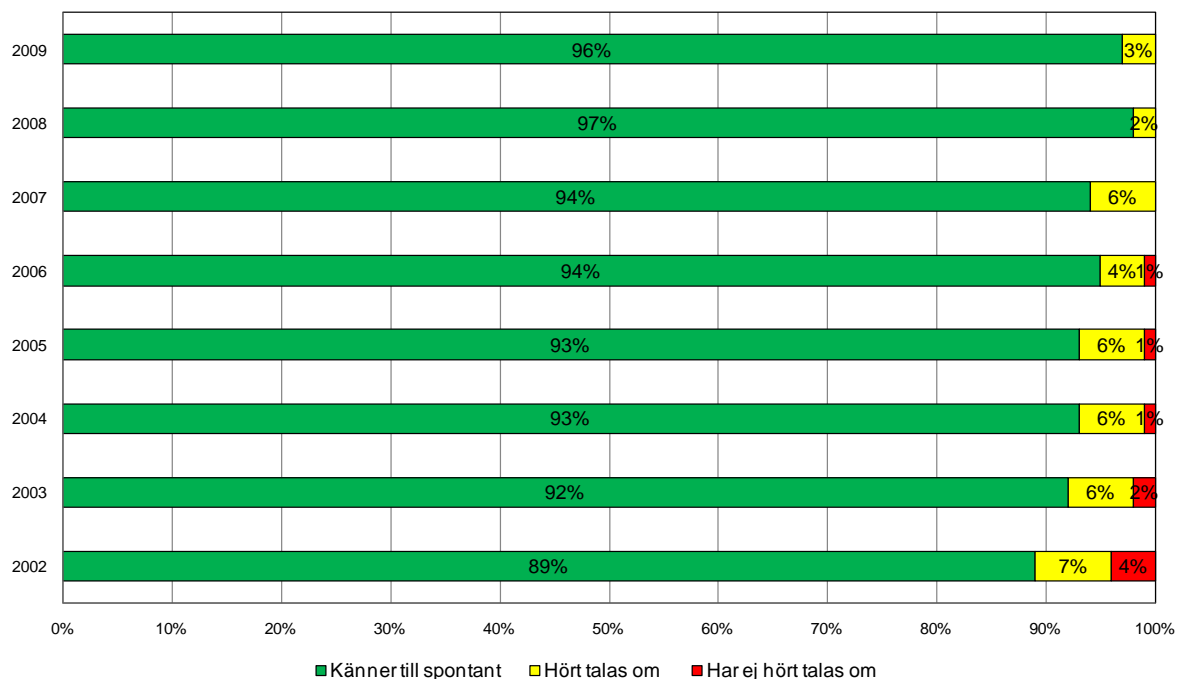
Väger vi samman resultatet från fråga 2 (spontan kunskap) med efterföljande fråga 3 (ställd till övriga) om de hört talas om klimatförändringen ("växthuseffekten") står det klart att kunskapsnivån har förbättrats och kunskapen har ökat på en hög nivå över mätperioden. Vi kan drista oss till att säga att klimatfrågan nu är en väletablerad samhällsfråga för den svenska allmänheten.

"Har Du hört talas om klimatförändringen (växthuseffekten)?" (Fråga 3)

2009 års undersökning står i paritet med föregående års mätning i det aktuella fallet. I jämförelse med resultatet för den första mätningen 2002 är det nu 7 procent fler som spontant känner till klimatförändringen (växthuseffekten) - från 89 procent 2002 till 96 procent 2009.

Det var dock framförallt mellan år 2002 och 2003 som en ökning av kännedomen av klimatförändringen registrerades. Vidare bör nämnas att sedan mätningen 2007 uppgår andelen, som svarar att de inte har hört talas om klimatförändringen, inte ens till en procent av den svenska befolkningen.

Kännedom om klimatförändringen (växthuseffekten) 2002-2009
Bas: Samtliga

2.4.2 Orsaker till klimatförändringen (växthuseffekten)

De som hört talas om klimatförändringen (växthuseffekten), i stort sett samtliga intervjuade, ombads besvara nedanstående fråga angående orsaker bakom förändringen.

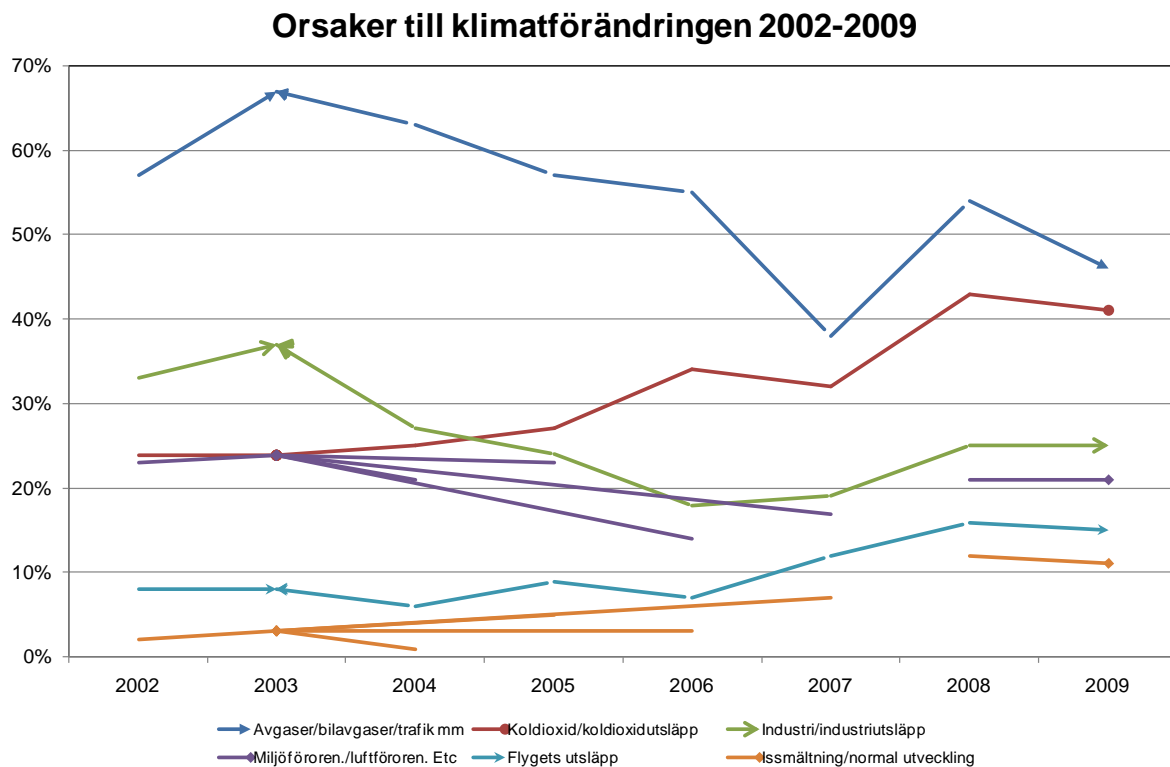
"Vad tror Du klimatförändringen (ökad växthuseffekt) beror på?" (Fråga 4)

Nedanstående svar har avgivits helt spontant utan hjälp eller bistånd från intervjuaren.

	Andel av hört talas om							
	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002
Avgaser/bilavgaser/trafik/bilar/bussar/ båtar mm/fossila bränslen	46	54	38	55	57	63	67	57
Koldioxid/koldioxidutsläpp	41	43	32	34	27	25	24	24
Människan påverkar/ förstör	7	10	20	2	-	-	-	-
Industri/industriutsläpp	25	25	19	18	24	27	37	33
Miljöföroren./luftföroren./föroreningar ospec.	21	21	17	14	23	21	24	23
Flygets utsläpp	15	16	12	7	9	6	8	8
Issmältning/normal utveckling	11	12	7	3	5	1	3	2
Skogsbrukets avverkning av skog / Skogsavverkning	5	5	4	2	3	3	5	5
Solstrålning/starkare sol/ozonhål/minskat ozonskikt	5	5	3	5	8	7	9	7
Kärnkraftsindustrin	2	2	3	1	1	2	2	1
Kolkraftverk	4	4	2	2	2	4	4	4
Spray/sprayburkar/gas från sprayburkar	1	1	1	2	3	4	5	3
Jordbruket/gödning av jorden	3	3	1	1	2	1	2	2
Forskare oense/ingen vet	3	1	1	1	1	1	2	2
Freon	-	0	-	0	0	0	1	1
Annat	8	7	8	1	6	7	3	4
<i>Summa svar</i>	196	209	168	150	170	172	196	176
<i>Netto svar</i>	95	95	93	90	92	94	92	90
Inget särskilt/ingen aning/vet ej	5	5	7	10	8	6	8	10

2009 års undersökning har samma höga svarsandel (95 procent) som också uppnåddes under 2008 års mätning. Över mätserien har allmänhetens syn på orsaker till klimatförändringen (växthuseffekten) fluktuerat mellan olika faktorer. 2009 är det dock, återigen, Avgaser som är det vanligaste svaret, vilket 46 procent av svenska folket har avgivit som en orsak till klimatförändringen. Liksom vid förra årets mätning är det näst vanligaste svaret Koldioxidutsläpp (41 procent).

De 6 vanligaste orsakerna är samlade i nedanstående graf tillsammans med deras historiska utveckling sedan 2002.

Förändringen sedan 2008 är marginell, med undantag för minskningen av andelen som svarar att klimatförändringen är orsakad av Avgaser/trafik m.m. – från 54 procent 2008 till 46 procent 2009. Även andelen som svarar Koldioxidutsläpp har minskar något – från 43 procent 2008 till 41 procent 2009. Övriga orsaksområden visar på en neutral utveckling från föregående mätning 2008. Det bör också nämnas att andelen som nämner att Människan påverkar och förstör (finns ej med i grafen) fortsätter att minska (från 20 procent 2007 till 7 procent 2009). Vi kan också konstatera att andelen som anger svaret "Normal utveckling" har ökat från någon enstaka procent mellan 2002 och 2006, till att idag ligga över 10 procent.

Nedanstående tabell visar variationen mellan opinionsförmedlare och icke-opinionsbildare i relation till genomsnittet.

Nedanstående svar har angivits helt spontant utan hjälp eller bistånd från intervjuaren.

	Total hört talas om (snitt)	Opinions förmedlare	Icke-opinions- förmedlare
Avgaser/bilavgaser/trafik/bilar/bussar/ båtar mm/fossila bränslen	46	47	45
Koldioxid/koldioxidutsläpp	41	45	35
Människan förstör	7	8	5
Industri/industriutsläpp	25	24	26
Miljöföroren./luftföroren./föroreningar ospec.	21	23	19
Flygets utsläpp	15	16	14
Issmältning/normal utveckling	11	12	11
Skogsbrukets avverkning av skog/ Skogsavverkning	5	5	5
Solstrålning/starkare sol/ozonhål/minskat ozonskikt	5	6	4
Kärnkraftsindustrin	2	2	2
Kolkraftverk	4	4	3
Spray/sprayburkar/gas från sprayburkar	1	1	1
Jordbruket/gödning av jorden	3	4	3
Forskare oense/ingen vet	3	3	2
Freon	0	0	0
Annat	8	9	5
<i>Summa svar</i>	<i>196</i>	<i>209</i>	<i>181</i>
<i>Netto svar</i>	<i>95</i>	<i>96</i>	<i>93</i>
Inget särskilt/ingen aning/vet ej	5	4	7

Undersökningen visar att opinionsförmedlarna har fler åsikter och svar på vad klimatförändringen (växthuseffekten) beror på än vad den totala populationen har. Det svarsalternativ som är mest avvikande är att 45 procent av opinionsförmedlarna nämner Koldioxidutsläpp, vilket kan göras gällande för 35 procent av Icke-opinionsförmedlare och 41 procent för hela populationen. I övrigt skiljer sig inte svaren nämnvärt åt mellan grupperna.

2.4.3 Kommer vi i Sverige att påverkas och i så fall när?

Frågeformuläret innehåller två frågor om hur Sverige kan komma att påverkas av klimatförändringen (växthuseffekten). Den första frågan är formulerad för att undersöka om den svenska allmänheten tror att Sverige kommer att beröras. De som tror att Sverige kommer att påverkas av klimatförändringen (växthuseffekten) får också en följdfråga angående när de tror att Sverige kommer att drabbas.

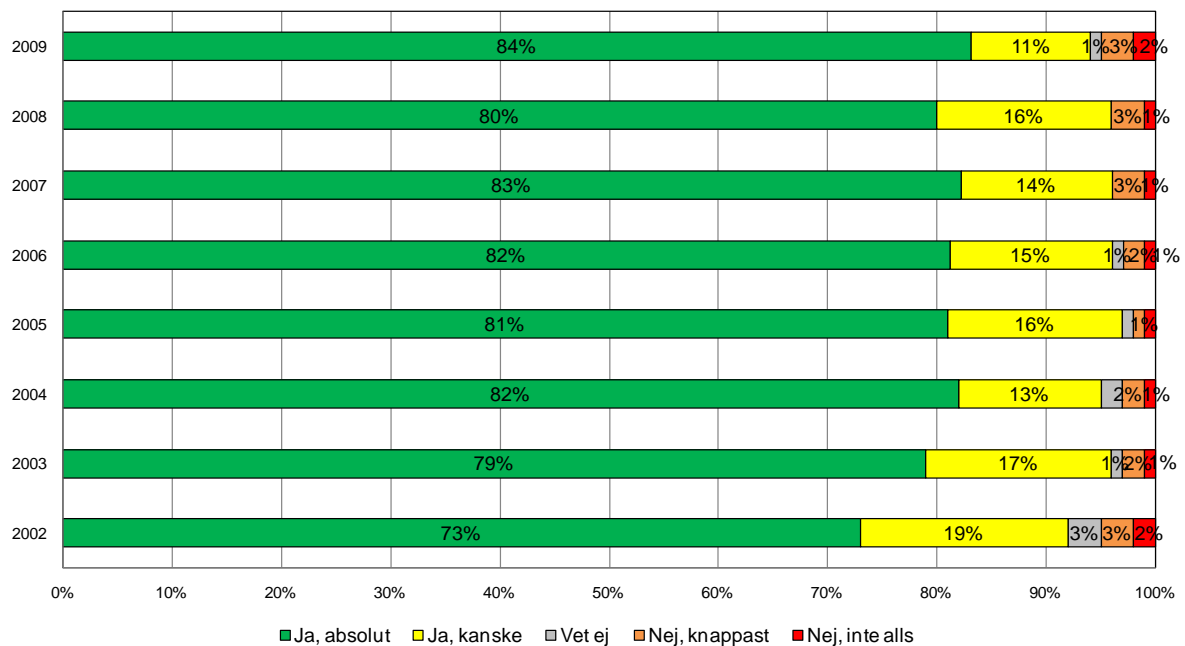
”Tror Du att klimatförändringen (ökad växthuseffekt) är något som nu eller i framtiden påverkar oss som bor i Sverige? Välj mellan svaren ja absolut, ja kanske, nej knappast och nej inte alls.” (Fråga 5)

2009 års undersökning visar att andelen som svarar Ja, absolut har ökat sedan 2008 – från 80 till 84 procent. Vidare har andelen som svarar Ja, kanske minskat från 16 till 11 procent. Andelen Ja är alltså konstant, även om styrkan har ökat. Andelen som svarar Nej, inte alls ligger kvar på samma nivå, – från en till två procent mellan 2008 och 2009.

Andelen som tror att Sverige kommer att påverkas av klimatförändringen (växthuseffekten) är relativt konstant över tid. Sedan starten 2002 har andelen som svarar Ja varierat mellan 92 till 97 procent.

Tror Du att klimatförändringen (växthuseffekten) är något som nu eller i framtiden påverkar oss som bor i Sverige?

Bas: Hört talas om klimatförändringen (växthuseffekten)

Vid analys av undergrupperna går det bland annat att observera en skillnad mellan Män och Kvinnor. Män (92 procent svarar Ja, 8 procent svarar Nej) är mer skeptiska än Kvinnor (98 procent svarar Ja, en procent svarar Nej) är till att Sverige skulle komma att påverkas av framtida klimatförändringar.

Bland de grupper, förutom kvinnorna, som i stor utsträckning tror att Sverige kommer att påverkas finner vi personer som är Offentlighetsanställda (98 procent svarar Ja) och Opinionsförmedlare (97 procent).

Undergrupper som avviker negativt är svenskar med Grundskolekompetens (88 procent svarar Ja), Pensionärer (91 procent), Icke-opinionsförmedlare (93 procent) och boende i Övriga landet (91 procent). Vi ser egentligen inga åldersmässiga skillnader.

De svenskar som svarade Ja på den föregående frågan får även ta ställning till nästa fråga angående när Sverige kommer att påverkas.

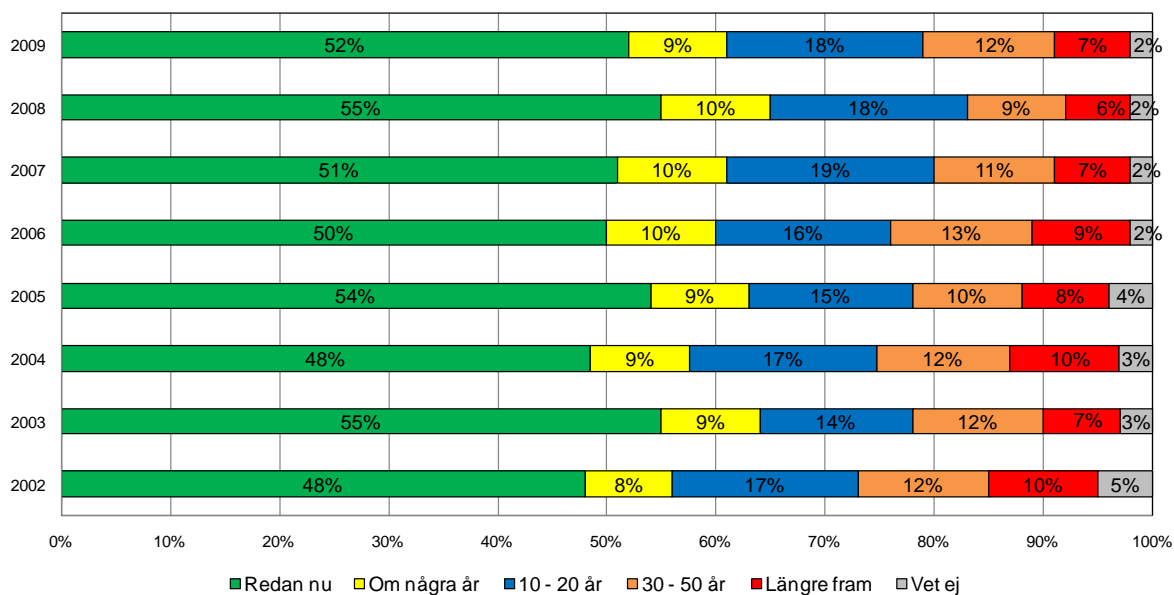
”När tror Du att vi kommer att påverkas av det? Är det redan nu, om några år, om 10-20 år, om 30-50 år, eller längre fram i tiden?” (Fråga 6)

2009 svarar hälften (52 procent) att klimatförändringen Redan nu påverkar Sverige, vilket är en mindre tillbakagång från mätningen 2008 (55 procent). Vid årets undersökning är det dock fler (12 procent) som framhåller svarsalternativet 30-50 år än vid 2008 (9 procent).

Sett över hela mätperioden har andelen som svarar Redan nu varierat från 48 (2002, 2004) procent till 55 procent (2008). De andra svarsalternativen har ändrats marginellt över tid men inga markanta skillnader går att observera.

När tror Du att vi kommer att påverkas av klimatförändringen?

Bas: Klimatförändringen påverkar oss

Vid årets mätning finns en rad avvikande svar från representerade undergrupper. Personer mellan 45-59 år (58 procent svarar Redan nu), Högskoleutbildade (61 procent), Tjänstemän (62 procent) och Opinionsförmedlare (59 procent) tillhör de som i större utsträckning än övriga (52 procent) tror att klimatförändringen redan nu påverkar Sverige.

Inom följande grupper svarar en relativt mindre andel att klimatförändringen Redan nu påverkar Sverige bland de med Grundskoleutbildning (41 procent), Pensionärer (42 procent), Arbetslösa (45 procent), Ej fackligt anslutna (46 procent) och Icke-opinionsförmedlare (44 procent).

2.4.4 Troliga klimatförändringar inom de närmaste tio åren

De som framhåller att de har hört talas om klimatförändringen (växthuseffekten), i stort sett samtliga (998 av 1000), delges även ett antal påståenden om tänkbara klimatförändringar.

”Jag kommer nu att läsa upp ett antal förändringar i vårt klimat som en del menar kan komma att inträffa på grund av klimatförändringen (ökad växthuseffekt). Hur troligt är det, tror Du, att vi i Sverige kommer att märka av var och en av dessa under de närmaste 10 åren? Välj mellan svaren mycket troligt, ganska troligt, knappast troligt eller inte alls troligt.”

*Kommer vi under de närmaste 10 åren att **märka av**... LÄS UPP a – f.*

- a) Varmare somrar och vintrar?*
- b) Kallare somrar och vintrar?*
- c) Mer nederbörd?*
- d) Mindre nederbörd?*
- e) Att havsytan stiger?*
- f) Att det är vanligare med översvämningar och stormar?*

(Fråga 7)

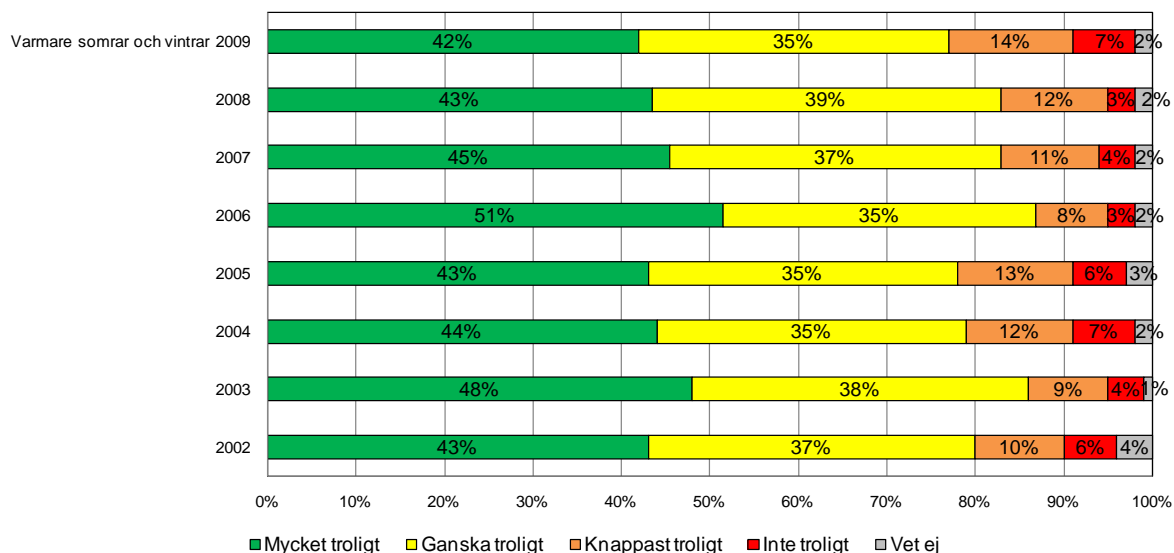
För att göra redovisningen av denna fråga mer överskådlig kommer de olika delfrågorna presenteras separat. Diagrammen visar åsiktsförändringar för de ovan angivna alternativen (*a – f*). Nedanstående diagram kommer att inkludera data från årets mätning och jämförande värden från begynnelseåret 2002.

Den första delfrågan behandlar om det är troligt att klimatförändringen medför en utveckling som kommer att resultera i **Varmare somrar och vintrar**.

Tre fjärdedelar (77 procent) av den svenska allmänheten anser att det är troligt att vi kommer få varmare årstider – 42 procent Mycket troligt och 35 procent Ganska troligt. 2009 års undersökning uppvisar marginella förändringar över tid. Det är framförallt andelen som svarar Inte troligt som har ökat från tre procent 2008 till 7 procent 2009. Detta får effekten att andelen som svarar att det är troligt med Varmare somrar och vintrar är något lägre än vid de tidigare mätningarna.

Hur troligt är det att vi kommer att märka av varmare somrar och vintrar på grund av klimatförändringen?

Bas: Hört talas om klimatförändringen (växthuseffekten)

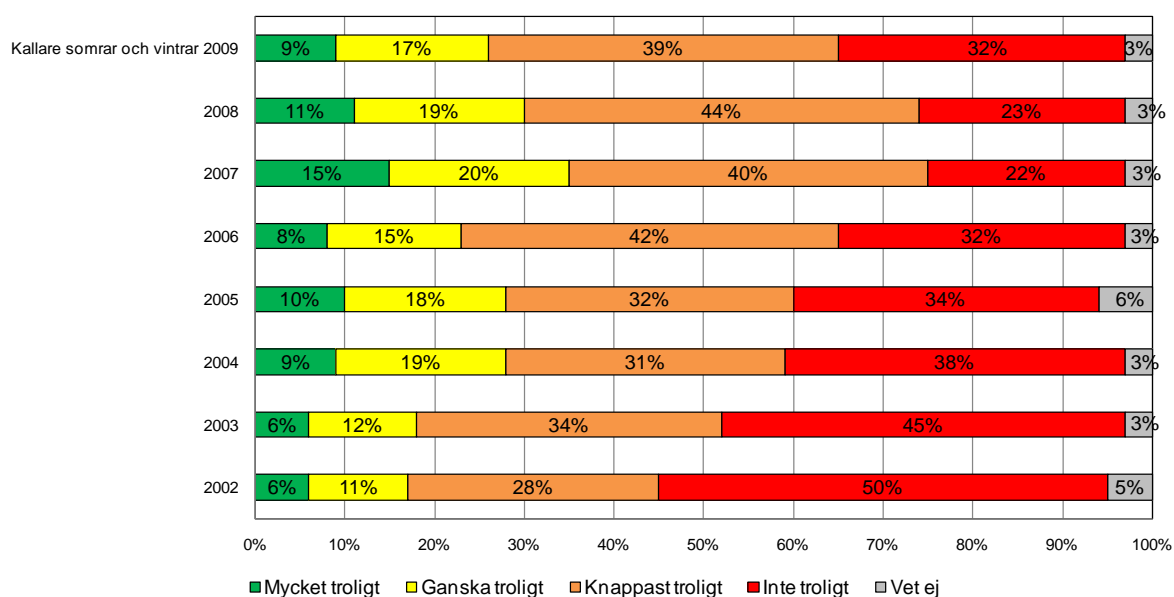
Sett till undergrupperna kan det konstateras att Kvinnor (82 procent) i större utsträckning än Män (73 procent) tror att Sverige kommer att få varmare årstider (genomsnittet är 77 procent). Det går därtill att urskilja en geografisk varians. Boende i Götaland (81 procent) svarar i högre grad än boende i Norrland (70 procent) att det är troligt att Sverige kommer att få varmare årstider. Samma svarsmönster går att finna bland de som är Opinionsbildare (83 procent) som i högre grad än Icke-opinionsbildare svarar att det är troligt (71 procent).

Den andra delfrågan behandlar om det är troligt att klimatförändringen medför en utveckling som kommer att resultera i **Kallare somrar och vintrar**.

En fjärdedel (26 procent) av svenskarna tror att klimatförändringen kommer att resultera i Kallare somrar och vintrar. Jämfört med tidigare års resultat är det fler som svarar att det inte är troligt – från 23 procent 2008 till 32 procent. 2009 års undersökning uppvisar ett resultat som ligger nära 2006 års resultat.

Hur troligt är det att vi kommer att märka av kallare somrar och vintrar på grund av klimatförändringen?

Bas: Hört talas om klimatförändringen (växthuseffekten)

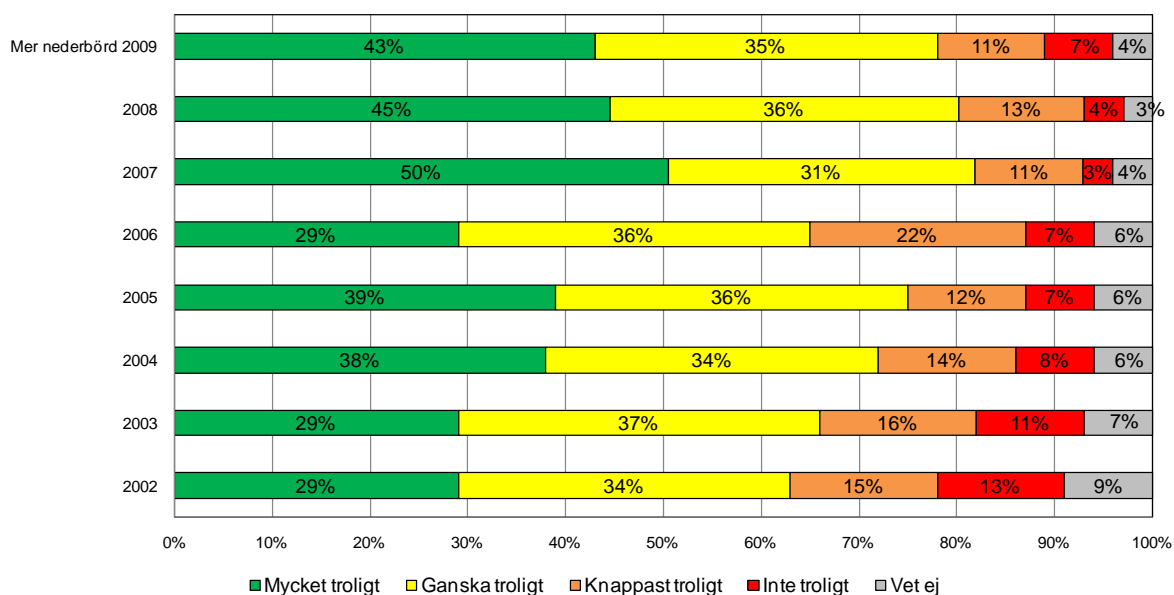
Vad gäller undergrupperna finns en rad avvikande svar. Återigen skiljer sig Män och Kvinnor. Tre av fyra (75 procent) Män tror i signifikant högre grad att det inte är troligt med kallare somrar och vintrar, vilket kan jämföras med 67 procent för Kvinnor (genomsnittet är 71 procent). Det går också att observera en åldersrelaterad skillnad då de yngre avviker genom att i signifikant större utsträckning säga att det är troligt (43 mot 26 procent för samtliga).

Andra grupper som i signifikant hög grad svarar att det är troligt att Sverige kommer att få kallare somrar och vintrar är boende i lägenhet (31 procent svarar Troligt) och Icke fackligt anslutna (41 procent). Bland undergrupper som framhåller att det inte är troligt i signifikant grad finner vi Högskoleutbildade (76 procent svarar Inte troligt).

Den tredje delfrågan behandlar om det är troligt att klimatförändringen medför en utveckling som kommer att resultera i **Mer nederbörd**.

8 av 10 (78 procent) tror att klimatförändringen kommer att resultera i Mer nederbörd. Vid jämförelse över tiden, innebär 2009 års undersökning endast marginella förändringar sedan 2008. Resultatet 2008 visade en mindre tillbakagång för de som svarar att det är troligt med Mer nederbörd, och 2009 års resultat visar att denna trend fortsätter. I år är det framförallt andelen som svarar att det inte är troligt som ökar – från 4 procent 2008 till 7 procent 2009.

Hur troligt är det att vi kommer att märka av mer nederbörd på grund av klimatförändringen? Bas: Hört talas om klimatförändringen (växthuseffekten)

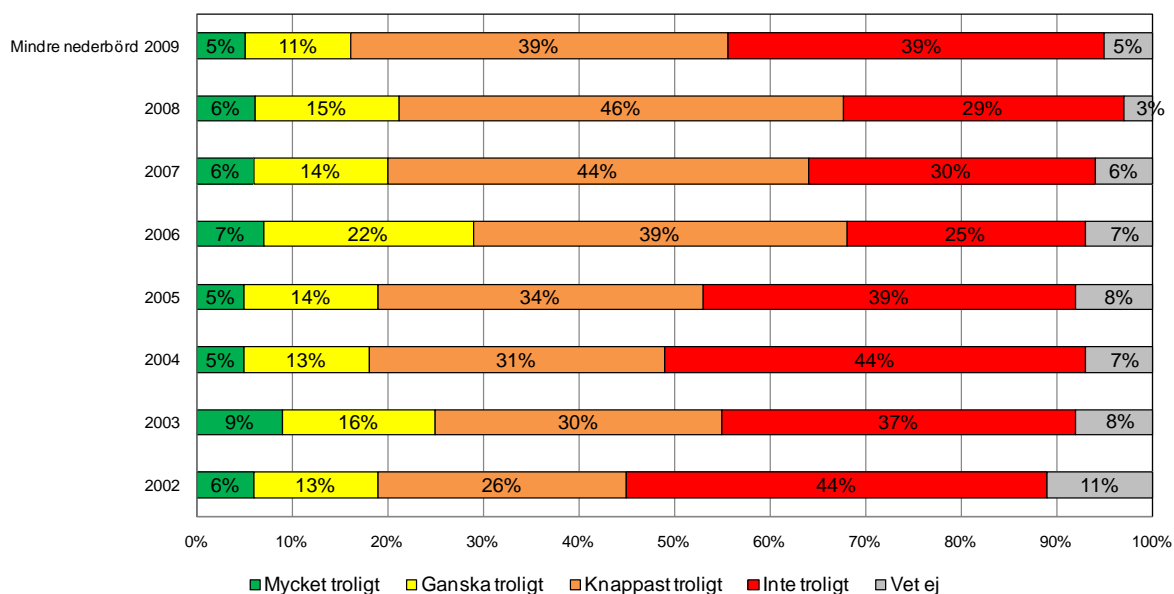
Studier av undergrupperna ger att personer som Inte är fackligt anslutna (73 procent svarar Troligt) i lägre grad tror att det är troligt med mer nederbörd, vilket också gäller för Icke-opinionsbildare (72 procent). Opinionsbildare (84 procent) har dock en motsäggande åsikt och svarar i signifikant hög grad att det är troligt med mer nederbörd i framtiden (genomsnittet är 78 procent).

Delfråga nummer fyra behandlar om det är troligt att klimatförändringen medför en utveckling som kommer att resultera i **Mindre nederbörd**.

2009 är det 16 procent av den svenska befolkningen som tror att klimatförändringen kommer att medföra Mindre nederbörd i Sverige. Detta är den lägsta andelen som registrerats för detta svar sedan mätningarnas start 2002.

Hur troligt är det att vi kommer att märka av mindre nederbörd på grund av klimatförändringen?

Bas: Hört talas om klimatförändringen (växthuseffekten)

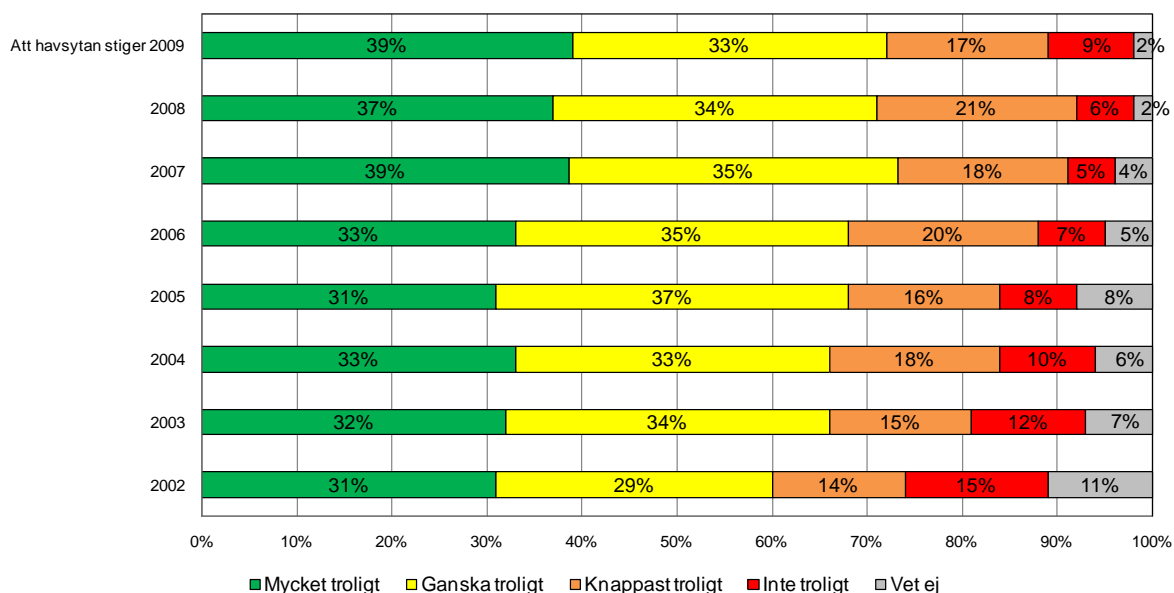

Den femte delfrågan behandlar om det är troligt att klimatförändringen medför en utveckling som kommer att resultera i **Att havsytan stiger**.

7 av 10 (72 procent) svarar att det är troligt Att havsytan stiger på grund av klimatförändringen. Vid jämförelse med föregående års resultat har inga större förändringar ägt rum. En nyansskillnad bland de som inte tror att det är troligt går dock att observera. Andelen som svarar Inte troligt har ökat från 6 procent 2008 till 9 procent 2009, och andelen som framhåller svaret Knappast troligt har minskat från 21 till 17 procent under samma period.

Hur troligt är det att vi kommer att märka av att havsytan stiger på grund av klimatförändringen?

Bas: Hört talas om klimatförändringen (växthuseffekten)

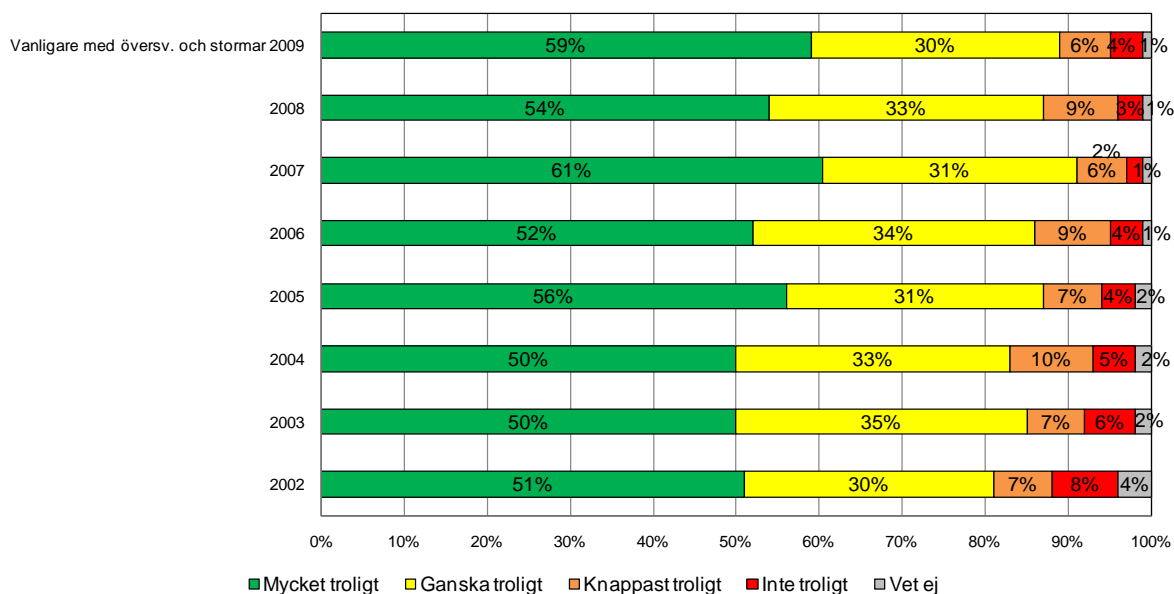
Att havsytan kommer att stiga anses vara mer troligt bland Kvinnor (80 procent svarar troligt) än bland Män (65 procent). Det anses vanligare även bland Opinionsförmedlare (79 procent), vilket inte är fallet för Icke-opinionsbildare (65 procent). Vidare svarar en signifikant låg andel av personer med Grundskoleutbildning (18 procent svarar Inte troligt) att det inte är troligt (genomsnittet är 26 procent).

Den sista delfrågan behandlar om det är troligt att klimatförändringen medför en utveckling som kommer att resultera i **Att det är vanligare med översvämningar och stormar**.

9 av 10 (89 procent) av allmänheten framhåller att det är troligt att det kommer bli vanligare med översvämningar och stormar – 59 procent svarar Mycket troligt och 30 procent Ganska troligt. Årets resultat innebär en ökad andel för dem som svarar troligt i relation till 2008 års resultat – från 87 till 89 procent.

Hur troligt är det att vi kommer att märka av att det blir vanligare med översvämningar och stormar?

Bas: Hört talas om klimatförändringen (växthuseffekten)

Fler Kvinnor (94 procent) än Män (85 procent) framhåller det som troligt med fler översvämningar och stormar. Detta svarmönster går även att avläsa på de Offentliganställda (94 procent) och anställda inom den Privata sektorn (85 procent). Opinionsförmedlare (92 procent) är en annan undergrupp som tror att det är troligt. Boende i Norrland (84 procent) och Icke-opinionsförmedlare (56 %) avviker dock signifikant och svarar troligt i låg grad.

2.4.5 Olika grupper bidrag till klimatförändringen (växthuseffekten)

Under hela mätserien (2002-2009) har frågan om hur mycket den svenska allmänheten tror att olika grupper i samhället bidrar till klimatförändringen (att öka växthuseffekten) ställts. Ett flertal samhällsområden lyfts fram för att undersöka allmänhetens syn på respektive områdes bidragande effekter för ett varmare klimat.

”Hur mycket bidrar följande grupper i samhället för att öka klimatförändringen (växthuseffekten)? Bidrar de i hög grad, i viss grad, knappast något eller inte alls?”

I vilken grad bidrar... LÄS UPP a – i.

- a) *Hushållen i Sverige?*
- b) *Industrin i Sverige?*
- c) *Privatbilismen i Sverige?*
- d) *Vägtransporter dvs. långtradare?*
- e) *Flyget och flygtransporter?*
- f) *Kärnkraftsindustrin?*
- g) *Jordbruket?*
- h) *Skogsbruket?*
- i) *Tåg och tågtransporter?”*

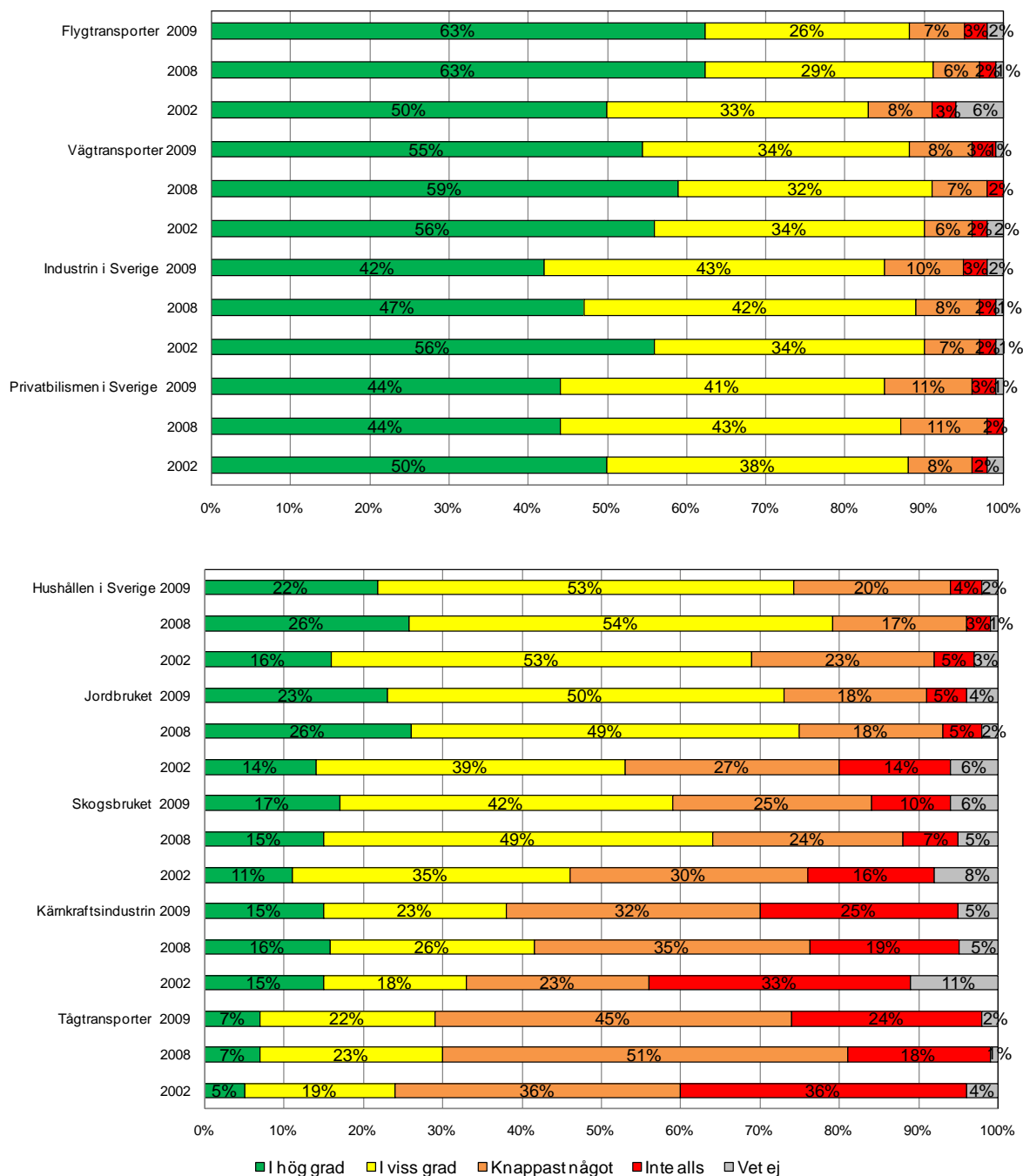
(Fråga 8)

För att göra redovisningen av denna fråga mer överskådlig kommer den deskriptiva analysen att ske efter de grafiska presentationerna. Diagram visar förändringar för de ovan angivna alternativen (a – i) och redogör för årets mätning, samt för 2008 och 2002. Analysen kommer att gå igenom de olika svarsalternativen, eller i det här fallet områdena.

Redovisningen sker i fallande ordning med början av det område som har högst instämmandegrad. Nedanstående analyser kommer att innehålla jämförelser över tid. För avvikelser bland undergrupperna se bilaga 2.

Hur mycket bidrar följande grupper i samhället för att öka klimatförändringen (växthuseffekten)?

Bas: Hört talas om klimatförändringen (växthuseffekten)

➤ Flyg och flygtransporter

9 av 10 (89 procent) framhåller att Flyget och flygtransporter bidrar till att öka klimatförändringen, varav 63 procent svarar I hög grad och 26 procent I viss grad. Vid

jämförelser över tid är det en tillbakagång i relation till 2008 års resultat (92 procent), men en ökning sedan mätseriens startpunkt 2002 (83 procent).

➤ **Vägtransporter**

89 procent menar att Vägtransporter har en bidragande effekt till en ökad global temperatur – 55 procent svarar I hög grad och 34 procent I viss grad. Endast mindre förändringar över tid har observerats. 2009 års resultat är lägre än resultaten för både 2008 (91 procent) och 2002 (90 procent).

➤ **Industrin i Sverige**

85 procent anser att Industrin i Sverige bidrar till att öka klimatförändringen, varav 42 procent svarar I hög grad och 43 procent I viss grad. Andelen som svarar att Industrin bidrar har ändrats något sedan mätningens start – från 90 procent 2002 till 85 procent 2009. Vid en nedbrytning av detta svarsalternativ går det att observera att andelen som svarar i Hög grad har minskat stort och successivt – 56 procent 2002, 47 procent 2008 och 42 procent 2009.

➤ **Privatbilismen i Sverige**

85 procent framhåller Privatbilismen som en bidragande orsak till klimatförändringen – 44 procent svarar I hög grad och 41 procent I viss grad. Ingen större förändring har registrerats över de aktuella åren. Andelen som svarar I hög grad har dock minskat från 50 procent 2002 till 44 procent 2008 och 2009.

➤ **Hushållen i Sverige**

Tre fjärdedelar (75 procent) av svenskarna menar att Hushållen bidrar till att öka klimatförändringen – 22 procent svarar I hög grad och 53 procent I viss mån. 2008 svarade 80 procent av populationen att hushållen bidrog vilket vid årets undersökning har minskat till 75 procent. 2002 var denna andel dock än lägre (69 procent).

➤ **Jordbruket**

73 procent svarar att de anser att Jordbruket bidrar till klimatförändringen, varav 23 procent framhåller svaret I hög grad och 50 procent I viss grad. Svarsmönstret över tid visar att det inte förändrats särskilt mycket sedan 2008.

➤ **Skogsbruket**

59 procent tycker att Skogsbruket bidrar till en ökad temperatur – 17 procent I hög grad och 42 procent I viss grad. En tredjedel (35 procent) svarar därtill att Skogsbruket bidrar ringa eller inte alls. Vid jämförelse med resultatet 2008 innebär årets undersökning att fler tror att Skogsbruket bidrar ringa eller inte alls – från 31 procent 2008 till 35 procent 2009. Sett från 2002 (46 procent svarad bidrar ringa eller inte alls) är 2009 års resultat dock en minskning av antal som anser att Skogsbruket inte bidrar.

➤ **Kärnkraftindustrin**

4 av 10 (38 procent) menar att Kärnkraftindustrin bidrar till att öka klimatförändringen. Hela 57 procent svarar dock att Kärnkraftindustrin inte bidrar till den aktuella problematiken. Något fler svarar 2009 att industrin inte bidrar jämfört med 2008 då 54 procent gav detta svar.

➤ **Tågtransporter**

29 procent tror att Tågtransporterna bidrar till att öka den globala temperaturen. Hela 7 av 10 (69 procent) menar dock att Tågtransporterna inte bidrar till klimatförändringen. I jämförelse med föregående år (2008) har inga större förändringar registrerats. Andelen som ger svaret Inte alls har dock ökat från 18 procent 2008 till 24 procent 2009.

2.5 Att bromsa klimatförändringen, möjligheter och åtgärder

2.5.1 Möjligheter att bromsa klimatförändringen (växthuseffekten)

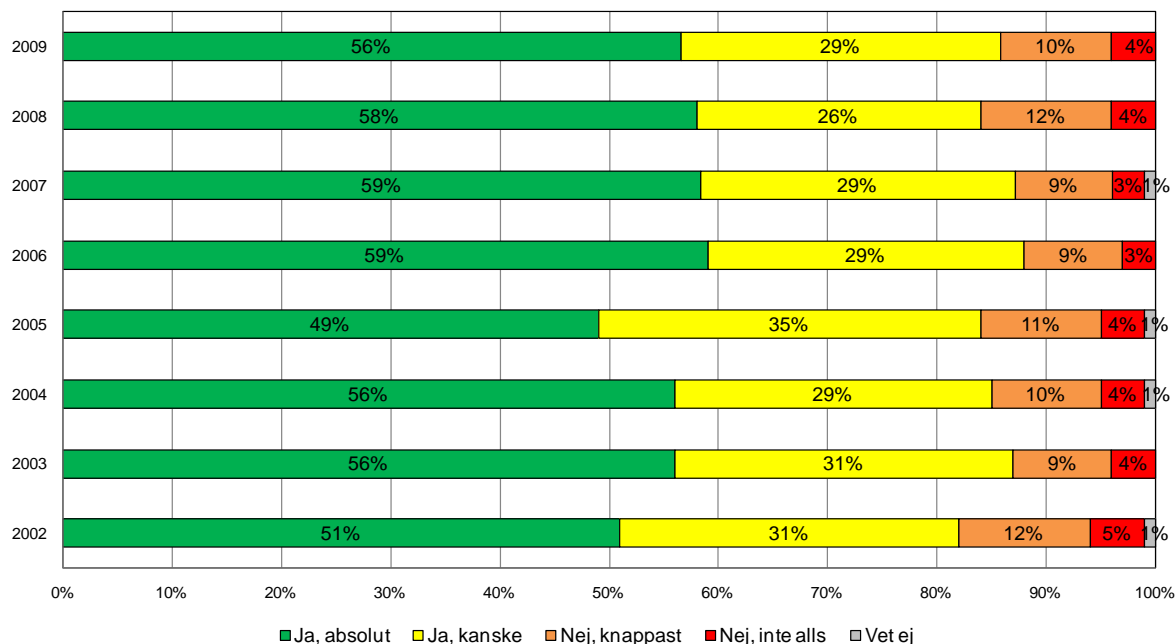
I detta delkapitel behandlas två frågor. Den första frågan behandlar om allmänheten tror att svenskarna kan göra något för att bromsa den pågående klimatförändringen.

”Tror Du att vi i Sverige kan göra något för att bromsa klimatförändringen (växthuseffekten)? Välj mellan svaren ja, absolut, ja, kanske, nej, knappast eller nej, inte alls.”
(Fråga 9)

2009 svarar 85 procent av den svenska befolkningen att de tror att Sverige kan göra något för att bromsa klimatförändringen. Resultatet ligger väl i linje med tidigare års resultat. Årets andel som inte tror att Sverige kan påverka utvecklingen uppgår till 14 procent. 2008 var den andelen 16 procent.

Tror Du att vi kan göra något för att bromsa klimatförändringen?

Bas: Hört talas om klimatförändringen

Fler kvinnor framhåller att de tror att Sverige kan bidra till att bromsa klimatförändringen – 91 procent av Kvinnorna och 79 procent av Männerna svarar Ja, på den frågan. Vidare tror en stor andel av svenskarna mellan 30-44 (90 procent) att Sverige kan bidra för att bromsa utvecklingen (genomsnittet är 85 procent). Utbildningsnivå påverkar också svarsmönstret och en signifikant låg andel av de med Grundskolekompetens (74 procent) tror att Sverige kan förbättra situationen, medan en signifikant hög andel av de Högskoleutbildade (90 procent) framhåller att Sverige kan göra något för att bromsa klimatförändringen.

Vidare svarar de som är anställda inom Offentligsektor (90 procent) och Opinionsförmedlare (90 procent) mer optimistiskt. Bland de mer skeptiska (svarar Ja i signifikant låg grad) finner vi Pensionärer (79 procent), boende i Norrland (76 procent) och Icke-opinionsförmedlare (79 procent).

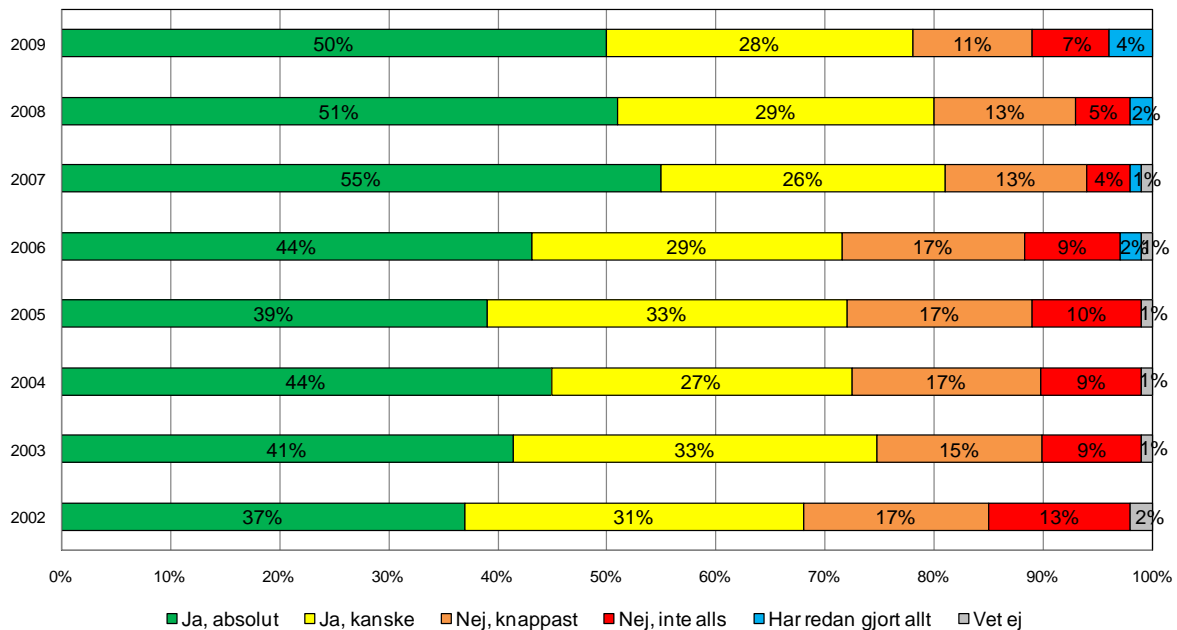
Efterföljande fråga berör om allmänheten tror att de själva kan bidra i arbetet med att bromsa klimatförändringen.

*”Bedömer Du att **Du själv** kan göra något för att bromsa klimatförändringen (växthuseffekten) och förändringar på det svenska klimatet? Välj mellan svaren ja, absolut, ja, kanske, nej, knappast eller nej, inte alls.”* (Fråga 10)

8 av 10 (78 procent) svenskar tror att de kan påverka och bidra till att bromsa klimatförändringen och dess påverkan på det svenska klimatet – 50 procent ger svaret Ja, absolut och 28 procent Ja, kanske. Inga större förändringar har registrerats sedan föregående undersökning 2008, med undantag för en fördubbling av andelen som svarar Har redan gjort allt – från två procent 2008 till fyra procent 2009.

Kan Du göra något för att bromsa klimatförändringen?

Bas: Hört talas om klimatförändringen

Vid analys av undergrupperna kan en könsrelaterad skillnad ses. Kvinnor (85 procent svarar Ja) tror i större utsträckning än män (71 procent) att de kan bidra i arbetet med att bromsa klimatförändringen. Svenskar mellan 30-44 år (84 procent) och mellan 45-59 år (83 procent) ansluter till Kvinnornas uppfattning och tror att de kan hjälpa till och bromsa klimatförändringen. Svenskar äldre än 60 år (70 procent) sammanfaller med männens inställning och framhåller i signifikant låg grad att de tror att de kan bidra.

Utifrån utbildningsnivå finns också en rad avvikande svar. Personer med Grundskolekompetens (69 procent) avviker negativt tillsammans med personer som har Annan eftergymnasial utbildning (67 procent) och anser i signifikant låg grad att de själva

kan bromsa utvecklingen. Optimismen är större bland de som har Högskolekompetens och hela 83 procent av denna undergrupp tror att de kan bidra på området.

Andra positivt avvikande undergrupper är Gifta/Sambo med barn (83 procent svarar Ja), anställda inom Offentligsektor (84 procent), Heltidsanställda (83 procent), medlemmar i LO (85 procent) och Opinionsförmedlare (84 procent). Bland de mer skeptiska undergrupperna (svarar Ja i signifikant låg grad) finner vi Pensionärer (66 procent), Arbetslösa (69 procent) och Icke-opinionsförmedlare (71 procent).

2.5.2 Acceptans för åtgärder som man själv kan tänka sig

Detta frågeområde är formulerat för att införskaffa information om vad eller vilka åtgärder den svenska allmänheten kan tänka sig att acceptera för att själva medverka till att bromsa klimatförändringen (växthuseffekten).

*”Klimatförändringen (växthuseffekten) uppstår främst genom **utsläpp av koldioxid** bl.a. från hushållen. Vad av följande skulle **Du själv** kunna tänka Dig att göra för att minska utsläpp av koldioxid och bromsa klimatförändringen (växthuseffekten)?*

Skulle Du själv kunna tänka Dig att... a – n

Välj mellan svaren ja, absolut, ja, kanske, nej, knappast eller nej, inte alls”

- a) Köra bil mindre?
- b) Köra långsammare, t. ex. 90 istället för 110 km/tim?
- c) Välja en mer miljövänlig bil nästa gång?
- d) Köpa energisnåla hushållsapparater nästa gång jag byter?
- e) Åka mer kollektivtrafik?
- f) Åka tåg istället för flyg om det är möjligt?
- g) Köra bil mer bränslesnålt s.k. ecodriving?
- h) Samåka mer till jobb och skola eller på fritid?
- i) Tvätta i 40 grader i stället för 60 grader?
- j) Sänka temperaturen inomhus?
- k) Sänka elförbrukningen i hemmet?
- l) Välja en mer miljövänlig produkt även om den är något dyrare?
- m) Byta till mer miljövänlig uppvärmning i hemmet?
- n) Äta mindre kött?

(Fråga 11)

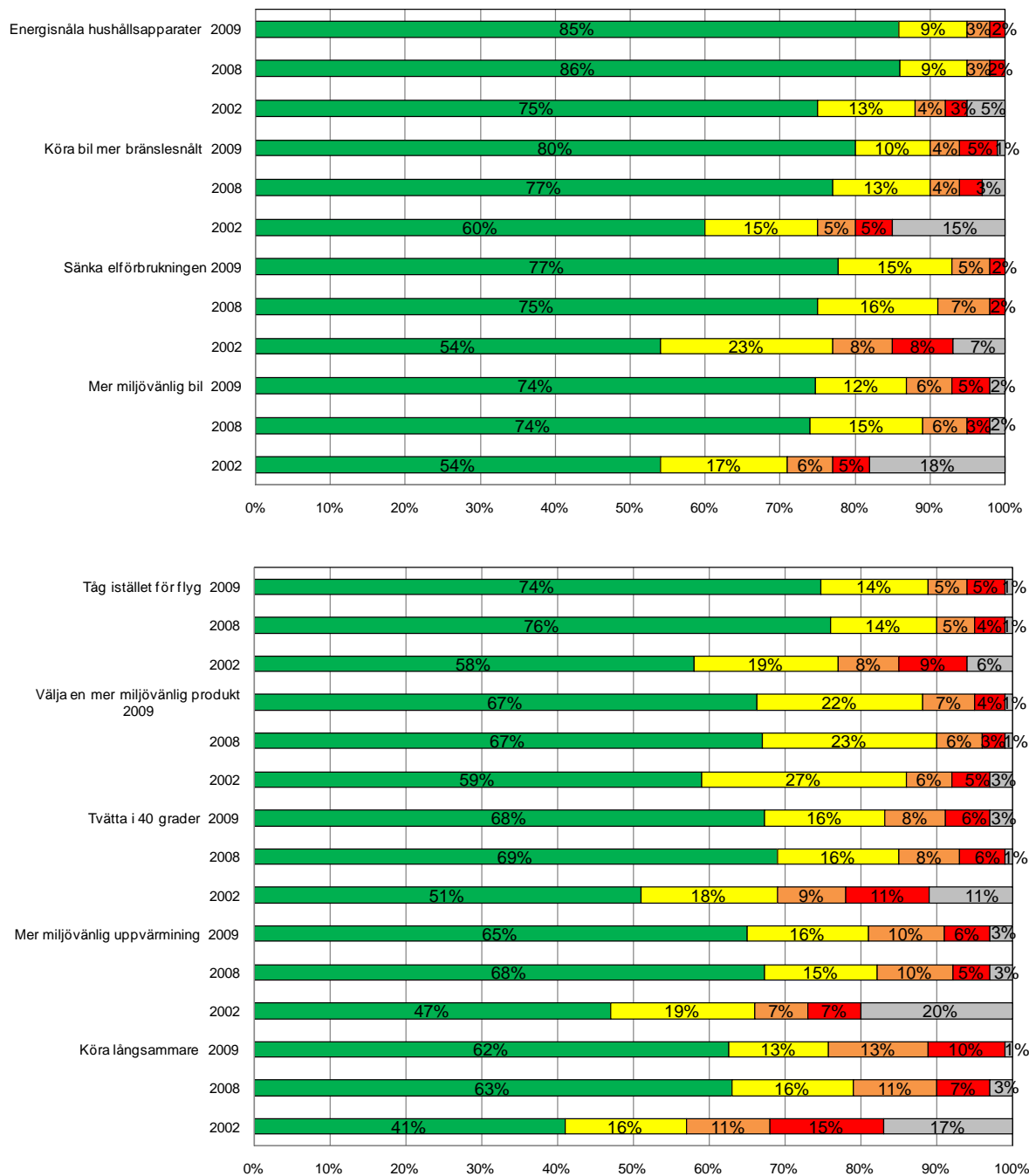
För att göra redovisningen av denna fråga mer överskådlig kommer den deskriptiva analysen att ske efter den grafiska presentationen. Diagrammen visar förändringar för de ovan angivna alternativen (a – n) och redogör för årets mätning, samt för 2008 och 2002.

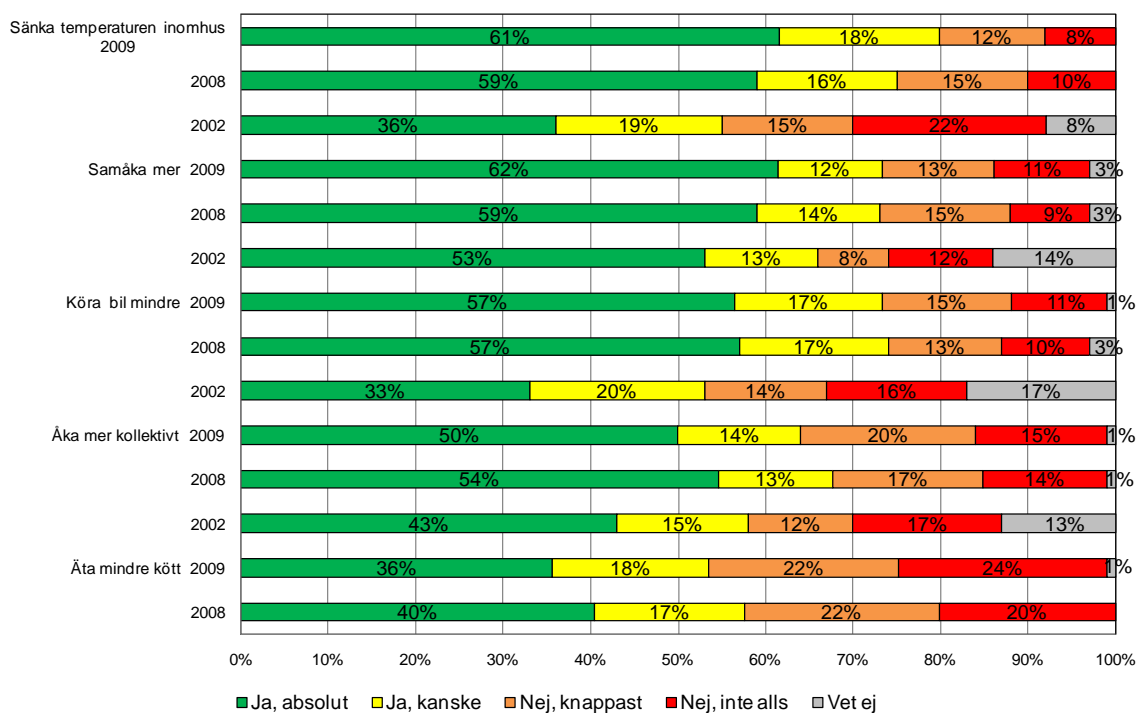
Redovisningen sker i fallande ordning med början av det område som har högst instämmandegrad (svarar Ja, absolut eller Ja, kanske). Nedanstående analyser kommer att innehålla jämförelser över tid. För avvikande svar för olika undergrupperna se bilaga 2.

Vilka av följande åtgärder skulle Du kunna vidta för att minska koldioxidutsläppen?

Bas: Hört talas om klimatförändringen (växthuseffekten)

➤ Energisnåla hushållsapparater

Hela 94 procent svarar att de skulle kunna tänka sig att köpa mer Energisnåla hushållsapparater för att minska klimatpåverkan – 85 procent svarar Ja, absolut och 9 procent Ja, kanske. Sett över tid innebär 2009 års resultat att allmänhetens uppfattning står i paritet med 2008 års resultat (95 procent). I relation till 2002 (88 procent) en positiv utveckling.

➤ Köra bil mer bränslesnålt

9 av 10 (90 procent) svenskar framhåller att de kan tänka sig att anpassa sin bilkörning på ett mer bränslesnålt sätt, varav 80 procent svarar Ja, absolut och 10 procent Ja, kanske. 2009 års undersökning antyder att allt fler är villiga att köra mer bränslesnålt. Skillnaden från föregående år visar sig framförallt genom att andelen som ger svaret Ja, absolut har ökat något – från 77 procent 2008 till 80 procent 2009. Vid jämförelse med 2002 års mätning är denna utveckling ännu tydligare – från 60 procent till 80 procent.

➤ Sänka elförbrukningen

9 av 10 (92 procent) framhåller att de kan vidta åtgärder för att sänka elförbrukningen i hemmet med målsättning att minska klimatpåverkan (77 procent svarar Ja, absolut och 15 procent Ja, kanske). Årets mätning redovisar en liten ökning med en procent i andelen som

svarar Ja – från 91 procent 2008 till årets 92 procent. Utveckling sedan ursprungsmätningen 2002 är dock större – 2002 svarade 54 procent Ja, absolut och 23 procent Ja, kanske.

➤ **Mer miljövänlig bil**

86 procent svarar Ja, varav tre fjärdedelar (74 procent) svarar Ja, absolut och 12 procent Ja, kanske om att de är villiga att köpa en Mer miljövänlig bil. Förändringen i relation till mätningen 2008 är i stort sett oförändrad. Jämför med resultat 2002 (71 procent) anser dock en större andel 2009 (86 procent) att de är villiga att köpa miljövänligare bil för att minska en negativ klimatutveckling.

➤ **Tåg istället för flyg**

88 procent av den svenska allmänheten svarar att det är villiga att ta Tåget i stället för flyget för att bromsa klimatpåverkan – tre fjärdedelar (74 procent) svarar Ja, absolut och 14 procent Ja, kanske. 2009 innebär en mindre minskning i relation till 2008 års resultat (90 procent). Återigen kan dock en ökning konstateras vid jämförelse med 2002 års resultat – från 77 procent till 88 procent 2009.

➤ **Välja en mer miljövänlig produkt**

89 procent (67 procent Ja, absolut och 22 procent Ja, kanske) är villiga att Välja mer miljövänliga produkter för att motverka klimatpåverkan. Ingen större förändring har ägt rum sedan föregående mätning 2008. Sett från 2002 kan en positiv utveckling noteras, särskilt vad gäller andelen som svarar Ja, absolut – från 59 procent till 67 procent 2009. (2002 svarade 86 procent ja).

➤ **Tvätta i 40 grader i stället för 60 grader**

Andelen som svarar att de kan Tvätta i 40 grader är i stort oförändrad sedan 2008 – från 85 till 84 procent 2009. Återigen går det dock att observera en mer markant förändring sedan mätseriens start. 2002 svarade 51 procent Ja, absolut och 18 procent Ja, kanske att de kan tvätta i 40 grader, vilket kan jämföras med 68 respektive 16 procent för 2009.

➤ **Mer miljövänlig uppvärmning**

8 av 10 (81 procent) svarar att de kan tänka sig att införa en mer miljövänlig uppvärmning i hemmet, varav 65 procent svarar Ja, absolut och 16 procent Ja, kanske. En marginell tillbakagång har noterats från föregående år – från 83 procent 2008 till 81 procent 2009. 2002

svarade 66 procent (47 procent Ja, absolut och 19 procent Ja, kanske) av svenskarna att de var villiga att anpassa uppvärmningen, vilket indikerar på en positiv utveckling.

➤ **Sänka temperaturen inomhus**

8 av 10 (79 procent) är villiga att Sänka inomhustemperaturen, medan 20 procent svarar att de inte är villiga att sänka temperaturen. Över tid kan en positiv utveckling skönjas. 2008 svarade 75 procent att de var villiga att ändra temperatur och 2002 gav 55 procent detta svar. 2009 års resultat är således en god utveckling.

➤ **Köra långsammare**

Tre av fyra (75 procent) svarar att de är villiga att minska hastigheten, när de kör bil – 62 procent svarar Ja, absolut och 13 procent Ja, kanske. En relativt stor andel på 24 procent svarar att de inte är villiga att Köra långsammare för att minska utsläppen av koldioxid. Andelen som svarar Ja har minskat från 79 procent 2008 till 75 procent 2009. Vid jämförelse med 2002 (41 procent Ja, absolut och 16 procent Ja, kanske) innebär årets resultat en avsevärd ökning. Vi vill infoga att hastighetsbegränsningarna på svenska vägar har förändrats under 2009. Högsta tillåtna hastighet är nu 120 km/h. Hastighetsgränserna 100 km/h och 80 km/h har också tillkommit.

➤ **Samåka mer**

74 procent av svenskarna skulle kunna tänka sig att Samåka mer för att bromsa klimatpåverkan, varav 62 procent svarar Ja, absolut och 12 procent Ja, kanske. En fjärdedel (24 procent) svarar dock att de inte är villiga att samåka. 2009 års resultat tyder på en positiv utveckling – 2002 svarade 66 procent Ja. Vid jämförelse med 2008 står 2009 års andel som är villiga att Samåka mer i paritet med föregående år, men andelen som svarar Ja, absolut är större (62 mot 59 procent för 2008).

➤ **Köra bil mindre**

Antal svenskar som svarar att de är villiga att Köra bil mindre är identisk med andelen som gav detta svar 2008 – 57 procent svarar Ja, absolut och 17 procent Ja, kanske. Jämfört med resultatet från den första mätningen 2002 kan det konstateras att allt fler svenska är villiga att köra bil mindre – från 53 procent 2002 till 74 procent 2009.

➤ **Åka mer kollektivtrafik**

2009 svarar två av tre (64 procent) av svenskarna att de skulle kunna tänka sig att Åka mer kollektivtrafik i syfte att bromsa klimatförändringen. Den kvarvarande tredjedelen (35 procent) ger ett nekande svar på rubricerat ämne. I relation till 2008 års mätning innebär årets mätning en tillbakagång med tre procent – från 67 till 64 procent för de som svarar Ja.

➤ **Äta mindre kött**

Det sista området introducerades 2008 och kan därmed endast jämföras med föregående år. I år är det något fler än hälften (54 procent) som svarar att de är villiga att äta mindre kött och 46 procent svarar att de inte skulle kunna minska sin köttkonsumtion. 2008 var andelen som svarade att de kunde minska konsumtionen 57 procent, vilket innebär en mindre tillbakagång för 2009.

2.6 Statliga styrmedel för att begränsa koldioxidutsläpp

I detta delkapitel kommer fyra olika frågor att ställas för att mäta allmänhetens attityder till statliga styrmedel i syfte att begränsa koldioxidutsläppen. De första tre frågorna är samlade i en huvudfråga med tre delfrågor, där allmänhetens inställning till olika alternativ undersöks.

”Hur ska vi kunna bromsa klimatförändringen (växthuseffekten)?

Här följer tre förslag.

- a. Vore det bra eller inte bra med mer **information till hushållen** om klimatförändringen (växthuseffekten) och att få dem att välja varor och tjänster som minskar utsläppen av koldioxid? Vore det bra, ganska bra eller inte bra?*
- b. Vore det bra eller inte bra om staten använde skattemedel för att ge **bidrag eller sänkta skatter** till köp av varor och tjänster som minskar utsläppen av koldioxid? Vore det bra, ganska bra eller inte bra?*
- c. Vore det bra eller inte bra om staten lade på **extra skatter och avgifter** på varor och tjänster som **inte** är lika miljövänliga t.ex. på bensin, olja och flyg som ger stora koldioxidutsläpp? Vore det bra, ganska bra eller inte bra?”*

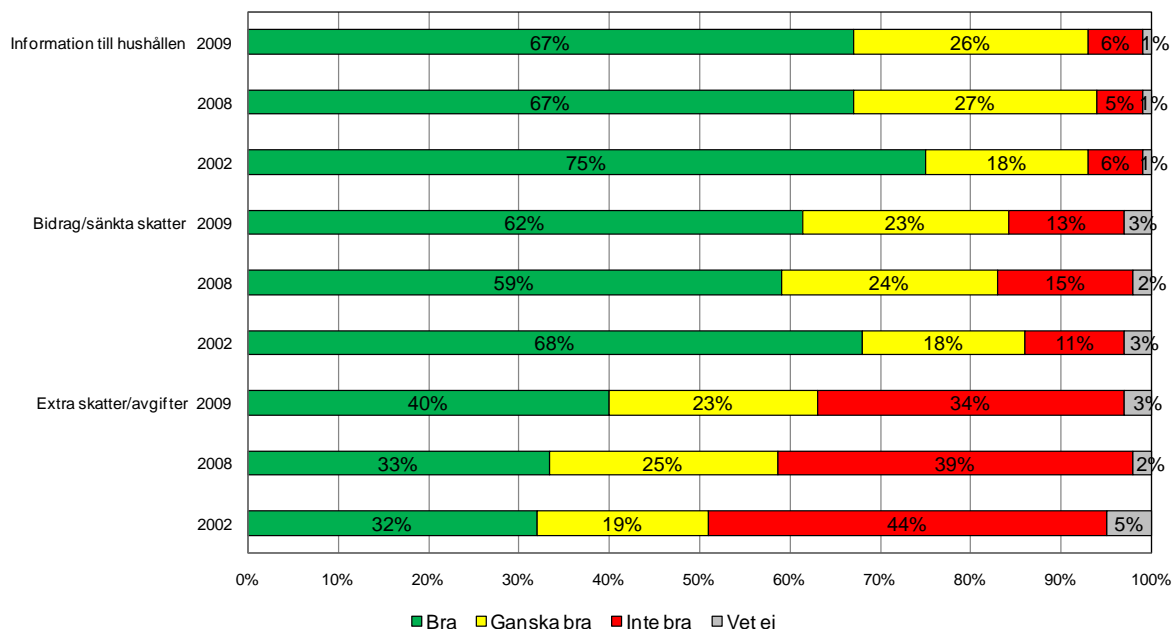
(Fråga 12)

Diagrammet nedan visar förutom resultatet från årets mätning också resultaten från 2002 och 2008.

Trenden från föregående mätningar att Skatter och avgifter är det minst populära styrmedlet håller i sig, men andelen som svarar att det är bra ökar från 58 procent 2008 till 63 procent 2009. För alternativet Information till hushållen innebär 2009 års mätning (93 procent svarar Bra eller Ganska bra) ingen större förändring sedan 2008 (94 procent svarar Bra eller Ganska bra). Detsamma gäller för Bidrag eller sänkta skatter, men detta alternativ uppvisar en mindre förändring då fler ger svaret Bra – från 59 procent 2008 till 62 procent 2009.

Statliga styrmedel för att minska koldioxidutsläpp

Bas: Hört talas om klimatförändringen (växthuseffekten)

Vid studier av undersökningens aktuella undergrupper kan det konstateras att en rad avvikande svar förekommer. För att presentera resultatet på tydligaste sätt kommer avvikande resultat hos undergrupper att presenteras för respektive förslagsområde.

➤ Information till hushållen

Pensionärer (89 procent svarar Bra eller Ganska bra) framhåller i låg grad att information till hushållen vore något bra.

➤ Bidrag eller sänkta skatter

Bland de mer positiva finns personer mellan 30-44 år (90 procent svarar Bra eller Ganska bra) och Personer med Bil i hushållet (95 procent). Mer skeptiska är de som är äldre än 60 år (81 procent svarar Bra eller Ganska bra).

➤ Extra skatter och avgifter

Fler avvikande svar går att finna för detta förslagsområde. Bland annat går det att observera en könsrelaterad skillnad, där Kvinnor i större utsträckning än Män tycker att det vore bra – Kvinnor (69 procent svarar Bra eller Ganska bra) och Män (58 procent). Vidare framhåller, i likhet med kvinnorna, boende i Lägenhet (69 procent), Högskoleutbildade (69 procent),

Tjänstemän (70 procent), Storstadsbor (68 procent), personer utan Bil i hushållet (76 procent), personer som inte använder Bil regelbundet (74 procent), personer som Sällan eller aldrig använder bil (70 procent) och Opinionsförmedlare (73 procent) att det vore bra med Extra skatter och avgifter på exempelvis bensin, olja och flyg. Männens ståndpunkt (58 procent) får medhåll från personer med Grundskolekompetens (53 procent), boende i Övriga landet (52 procent), Personer som använder Bil regelbundet (53 procent) och Icke-opinionsförmedlare (52 procent).

Nästa fråga behandlar allmänhetens preferenser vad gäller styrmedel. Om svenskarna föredrar mer tvingande eller mer frivilliga åtgärder för att begränsa utsläppen av koldioxid.

”En del menar att staten måste styra med skatter och bidrag för att vi ska kunna begränsa koldioxidutsläppen. Andra menar att man kan nå samma mål på frivillig väg för såväl företag som enskilda. Vad tror Du är bästa sättet, att staten styr med hjälp av skatter och bidrag eller att man begränsar koldioxidutsläpp på frivillig väg?”

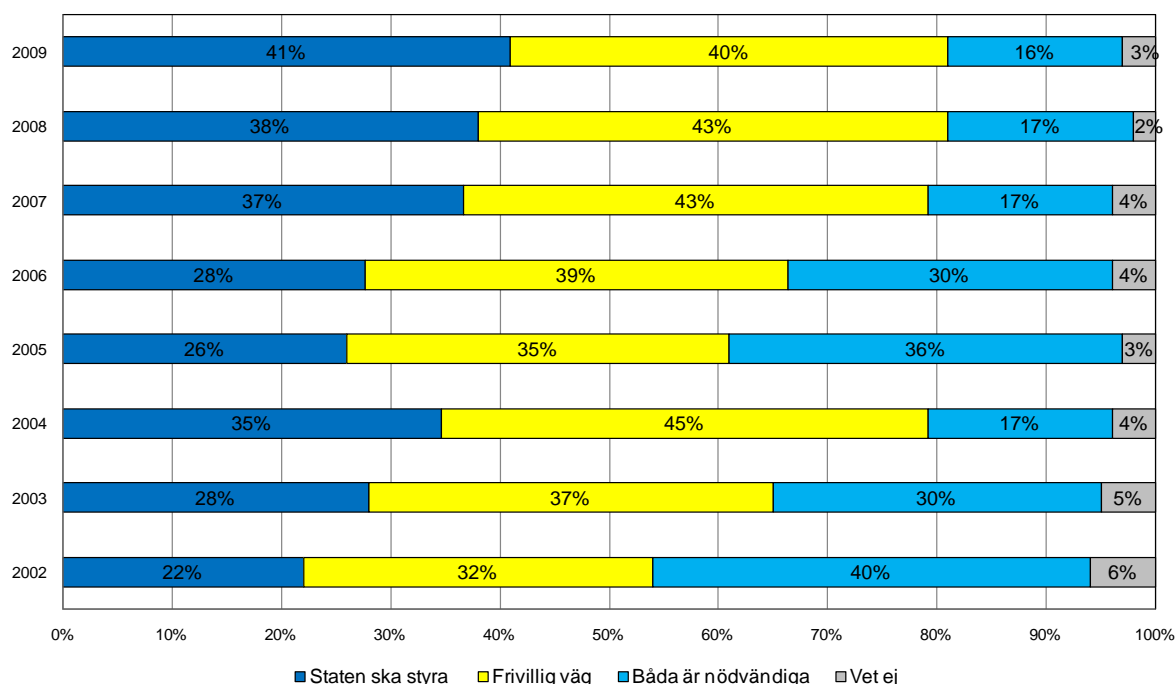
(Fråga 13)

41 procent av svenskarna anser att det vore bäst med Statlig reglering, ytterligare 40 procent tror att Frivillighet vore det bästa sättet att få bukt med problemet, och 16 procent menar att de två sätten behöver kombineras.

Över tid kan det konstateras att trenden för de senare åren håller i sig med en ökande andel av svenska folket som förespråkar en ökad statlig inblandning – från 28 procent 2006 till 41 procent 2009. Denna utveckling har skett på bekostnad främst av kompromissförslaget – Båda är nödvändiga som har minskat från 30 till 16 procent under samma period.

Bästa sätt att begränsa koldioxidutsläpp över tid 2002-2009

Bas: Hört talas om klimatförändringen

2009 års undersökning uppvisar en rad avvikande svarsmönster bland undergrupperna. Bland de som förespråkar en tydligare roll för Staten och statlig reglering går följande grupper att finna: Högskoleutbildade (51 procent), Tjänstemän (48 procent), boende i Storstad (48 procent), boende i Svealand (48 procent) och Opinionsförmedlare (48 procent).

De som i stället i signifikant låg grad anser att Staten ska styra utgörs av de med Grundskolekompetens (32 procent), de med Annan eftergymnasial utbildning (28 procent), medlemmar i LO (28 procent), Boende i Norrland (29 procent), personer som använder Bilen regelbundet (36 procent) och Icke-opinionsförmedlare (33 procent).

Undergrupper som tror att det vore bäst om det vore Frivilligt är de med Annan eftergymnasial utbildning (51 procent), medlemmar i LO (51 procent), personer som använder Bilen regelbundet (48 procent) och Icke-opinionsförmedlare (47 procent).

Mer skeptiska till det Frivilliga alternativet är Högskoleutbildade (33 procent), Tjänstemän (34 procent), boende i Storstad (34 procent), personer som inte använder Bilen regelbundet (29 procent) och Opinionsförmedlare (35 procent)

2.7 Naturvårdsverkets trovärdighet

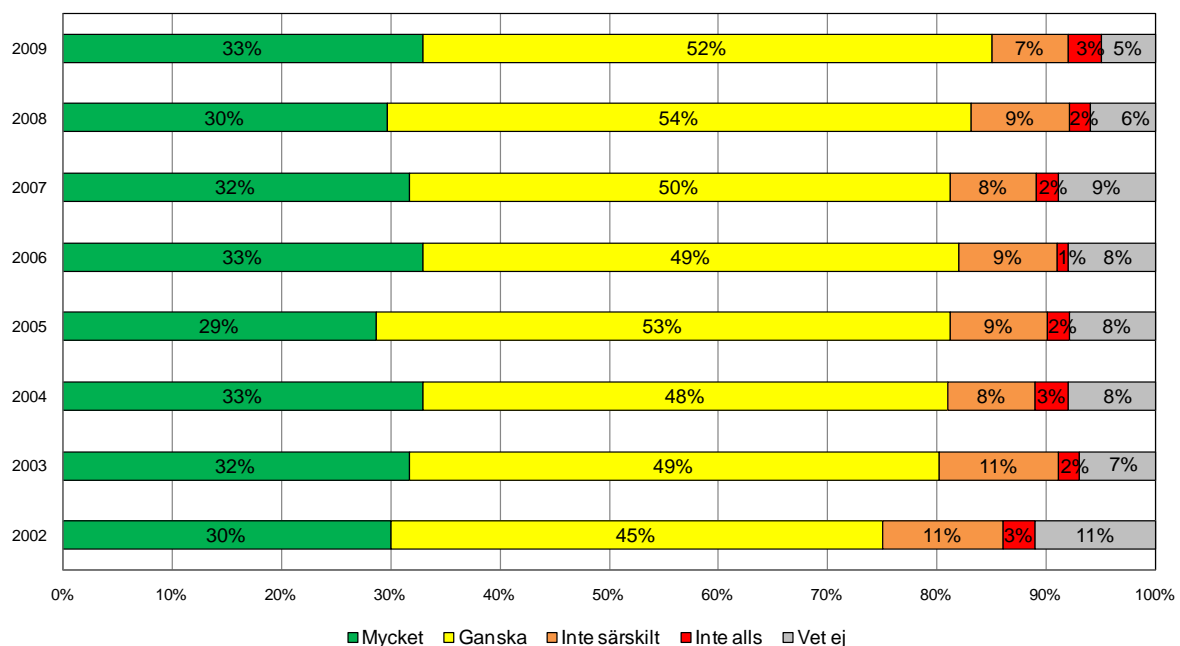
Detta delkapitel behandlar allmänhetens uppfattning om Naturvårdsverkets trovärdighet och förmåga att fungera som informatör i klimatrelaterade frågor.

”Hur trovärdigt anser Du att Naturvårdsverket är när det gäller att informera om klimatförändringen (växthuseffekten) och frågor som påverkar förändringar i klimatet. Är Naturvårdsverket mycket trovärdigt, ganska trovärdigt, inte särskilt trovärdigt, eller inte alls trovärdigt?” (Fråga 16)

85 procent (33 procent svarar Mycket och 52 procent Ganska) anser att Naturvårdsverket är trovärdigt som informatör om klimatförändringen (växthuseffekten). 2009 års resultat tyder på en förbättring sedan 2008, och det är framförallt andelen som svarar Mycket som har ökat – från 30 procent 2008 till 33 procent 2009. Sedan mätningarnas början 2002 till i år 2009 har andelen som anser att Naturvårdsverket är trovärdigt vad gäller information om klimatförändringen har succesivt ökat med 10 procent – från 75 till 85 procent.

Naturvårdsverkets trovärdighet vad gäller information om klimatförändringen

Bas: Hört talas om klimatförändringen (Växthuseffekten)

Vid studier av undergrupperna utmärker sig Män (12 procent) negativt i relation till Kvinnor (6 procent) genom att i signifikant hög grad svara att Naturvårdsverket inte är trovärdigt (genomsnittet är 9 procent). Därtill avviker Opinionsförmedlare (90 procent) som i stor utsträckning anser att Naturvårdsverket har hög trovärdighet som informatör för klimatfrågor. Icke-opinionsförmedlare (80 procent) avviker negativt i sammanhanget.

2.8 Klimatförändringen (växthuseffekten) i media

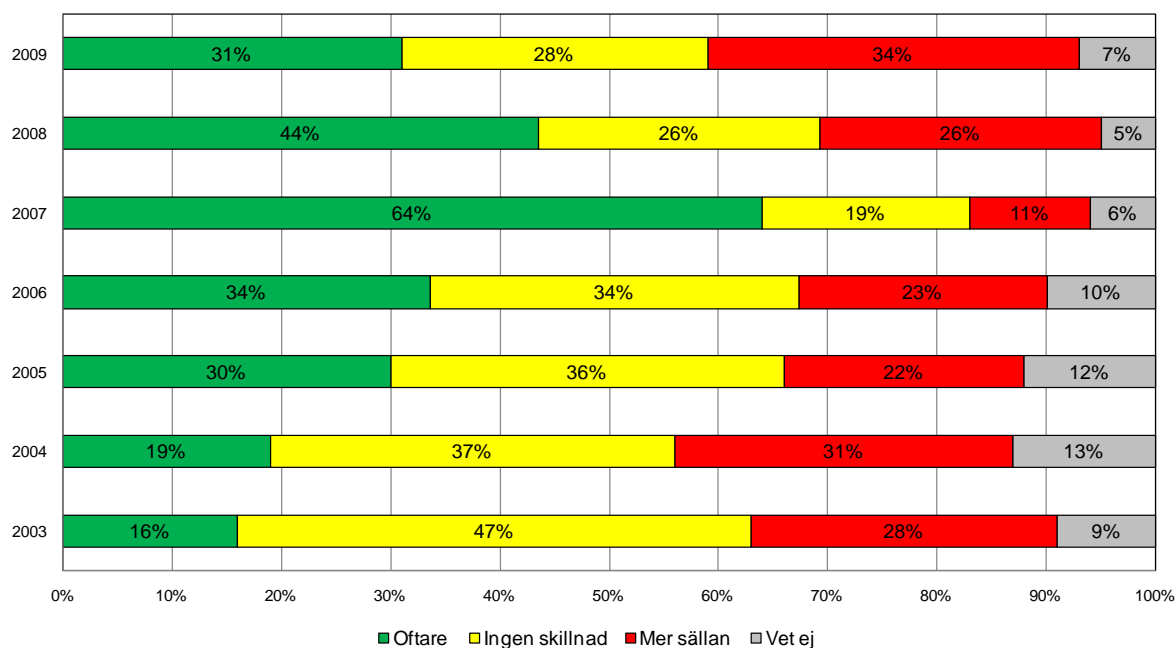
Den sista frågan berör den svenska allmänhetens uppfattning om medias bevakning av klimatförändringen.

*”Tycker Du att tidningar, radio och TV tar upp klimatförändringen (växthuseffekten) och klimatförändringar **oftare eller mer sällan** nu jämfört med för 12 månader sedan?”*
(Fråga 17)

Årets undersökning visar att en tredjedel (31 procent) av svenskarna upplever att klimatproblematiken Oftare tas upp i media jämfört med för 12 månader sedan. 34 procent framhåller att klimatförändringen bevakas Mer sällan och 28 procent av befolkningen upplever ingen större skillnad.

Den stora ökningen som 2007 års undersökning (64 procent svarade Oftare) medförde har minskat successivt sedan 2008 (44 procent) och nu 2009 (31 procent). Det är framförallt andelen som svarar att klimatförändringen nämns Mer sällan som har ökat – från 11 procent 2007 till 34 procent 2009.

**Medias bevakning av klimatförändringen idag
jämfört med för 12 månader sedan**
Bas: Hört talas om klimatförändringen (växthuseffekten)

Studier av resultatet för de aktuella undergrupperna visar att det finns avvikande svar. De som i signifikant hög grad svarar att klimatförändringar nämns Oftare i media är Män (36 procent), personer äldre än 60 år (38 procent), Egenföretagare (46 procent), Pensionärer (39

procent) och Arbetslösa (39 procent). Bland de som i låg grad anser att media rapporterar om klimatförändringen återfinns Kvinnor (26) och anställda inom Offentlig sektor (23 procent).

Personer mellan 30-44 år (41 procent), Ensamstående med barn (48 procent), anställda inom Offentlig sektor (41 procent), Studerande (51 procent) och Deltidsarbetare (47 procent) tillhör de som i signifikant hög utsträckning svarar Mer sällan. De som istället anger svaret Mer sällan i låg grad är personer äldre än 60 år (26 procent) och Arbetslösa (26 procent).

3. SAMMANFATTNING

På uppdrag av Naturvårdsverket har ARS Research AB genomfört denna studie om allmänhetens kunskaper och attityder till klimatförändringen (växthuseffekten) 2009. Detta är den åttonde undersökningen i följd.

2009 års undersökning visar att den svenska allmänheten har en mycket god kännedom om klimatförändringen. Hela den svenska befolkningen (99,8 procent) känner till klimatförändringen. 96 procent kan spontant associera något till begreppet Klimatförändringen, vilket är en ökning med 7 procent sedan nollmätningen 2002 (89 procent).

Årets undersökning visar att 95 procent av svenskarna tror att Sverige kommer att påverkas av klimatförändringen, vilket är en marginell ökning sedan starten 2002 (92 procent). Av dem svarar 52 procent, vid 2009 års undersökning, att klimatförändringen redan nu påverkar Sverige (48 procent gav detta svar 2002).

Klimatförändringen anses vidare av 96 procent av befolkningen vara en viktig samhällsfråga, vilket innebär en ökning sedan 2002 (93 procent). Andelen som svarar att det är Mycket viktigt har dock ökat mer markant från 63 till 72 procent mellan 2002 och 2009. Vidare har en nedåtgående trend observerats för antal opinionsförmedlare bland svenskarna över tid. Efter en toppnotering 2007, med 59 procent av befolkningen som kunde kategoriseras som opinionsförmedlare, har de två senaste årens mätningar uppvisat minskningar, för att 2009 uppgå till 55 procent.

De vanligast framhållna orsakerna 2009 till klimatförändringen är Avgaser (46 procent framhåller detta spontant) och Koldioxidutsläpp (41 procent). De vanligaste associationerna till klimatförändringen är Glaciärerna smälter/Islossningar/Issmältning (27 procent) och Värme/Högre temperatur/Varmare klimat (26 procent). De största nettobidragarna (grupper/branscher) till utvecklingen av klimatförändringen enligt svenska folket är följande: Flyg och flygtransporter (89 procent framhåller att det bidrar), Vägtransporter (89 procent), Industrin i Sverige (85 procent) och Privatbilismen i Sverige (85 procent). De grupper eller branscher som i lägst utsträckning bidrar till klimatförändringen är Kärnkraftsindustrin (38 procent) och Tågtransporter (29 procent).

2009 anser 85 procent av svenskarna att den svenska befolkningen är villig att vidta åtgärder för att bromsa den negativa klimatutvecklingen. När allmänheten fick ta ställning till en rad åtgärder som skulle kunna bidra till att bromsa klimatförändringen framgår det att svenskarna är mest villiga att vidta följande åtgärder: Köpa mer Energisnåla hushållsapparater (94 procent är villiga), Köra bil mer bränslesnålt (90 procent) och Sänka elförbrukningen (92 procent). Mindre villiga är svenskarna när det kommer till att Åka mer kollektivtrafik (64

procent är villiga och 35 procent är inte villiga) och Äta mindre kött (54 procent villiga respektive 46 procent inte villiga).

Vid årets mätning är det mest populära styrmedlet Information till hushållen som 93 procent framhåller som bra (svarar Bra eller Ganska bra), och 85 procent svarar att Bidrag eller sänkta skatter skulle vara bra. Det minst önskvärda styrmedlet 2009 med en andel på 63 procent är Extra skatter och avgifter. Vi kan dock konstatera att acceptansen för höjda skatter och skatter som styrmedel kontinuerligt har ökat, från 32 procent Bra 2002 till 40 procent Bra i år. Läger vi även till andelen som svara Ganska bra är andelen 63 procent Bra 2009 mot 51 procent 2002.

Vad gäller allmänhetens preferenser av politiska styrningsmekanismer anser 41 procent att det vore bäst med Statlig reglering, 40 procent tror att Frivillighet vore bäst, och 16 procent menar att en kompromiss mellan de två nämnda förhållningsätten vore det bästa för att bromsa utvecklingen. Över tid kan det konstateras att svenskarna alltmer förespråkar en tydlig statlig roll (från 28 procent 2006 till 41 procent 2009).

När den svenska allmänheten besvarar frågor om framtiden tydliggörs följande resultat. 77 procent anser att det är troligt att det kommer att bli Varmare årstider i Sverige. 78 procent framhåller att klimatförändringen kommer att medföra Mer nederbörd, och 72 procent menar Att det är troligt att havsytan stiger på grund av klimatförändringen. Därtill menar 89 procent av svenskarna att det troligen kommer Att bli vanligare med översvämningar och stormar i framtiden på grund av klimatförändringen.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att det stabila opinionsläget för klimatförändringsfrågan kvarstår. Klimatproblematiken har med andra ord stabiliserat sig på en hög medvetandenivå i det svenska samhället.

Avslutningsvis framhåller 85 procent av svenskarna under 2009 års undersökning att Naturvårdsverket är trovärdigt med sitt arbete att informera allmänheten om klimatrelaterade frågor. Det här innebär att det i år är 10 procent fler som anser att Naturvårdsverket genomför sin informatörsroll på ett trovärdigt sätt i relation till mätningens start 2002.

ARS Research AB

STOCKHOLM 2009-10-14

Michael Söderström

Jonas Norén

Bilagor

- Bilaga 1. Teknisk beskrivning
- Bilaga 2. Datatabeller
- Bilaga 3. Frågeformulär

Bilaga 1.

TEKNISK BESKRIVNING

- Kontaktform: Undersökningen har genomförts via telefonintervjuer
- Målgrupp: Den svenska allmänheten 16-75 år
- Urval: Ett riksrepresentativt urval har gjorts i två steg
Ett slumpmässigt urval har dragits ur telefonkatalogens hushållsdelar och kompensation har gjorts för hemliga telefonnummer. En målgruppsaktuell person har slumpmässigt valts ur hushållet.

Resultat av fältarbetet

Bruttourval	2 400
A-bortfall	759
<hr/>	
Varav:	
Ej målgruppsaktuella (ålder)	359
Fel telefonnummer	102
Felton/Felmeddelande	234
Annan orsak	64
Nettourval	1 641
<hr/>	
B-bortfall:	640
Vägrar intervju	441
Ej anträffade	199
Genomförda intervjuer	1 001
<hr/>	
Svarsfrekvens	61 procent

Tid för genomförande:

Fältarbetet har genomförts under perioden 7 till 21 september 2009.